

Kétnyelvű általános iskola

MAGYAR NYELV

mint anyanyelv

Tanterv

A tantárgy óraszámja:

- 1. osztály: 210 óra
- 2. osztály: 210 óra
- 3. osztály: 210 óra
- 4. osztály: 175 óra
- 5. osztály: 175 óra
- 6. osztály: 175 óra
- 7. osztály: 140 óra
- 8. osztály: 122,5 óra
- 9. osztály: 144 óra

ÖSSZESEN: 1561,5 óra

Kétnyelvű általános iskola

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

Tanterv

A tantárgyi bizottság tagjai:

Pisnjak Mária, SZK Oktatási Intézete, elnök

Balaskó Valika, 1. Sz. Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva

Dr. Forgács Anna, Egressy Béni Alapfokú Művészeti Iskola, Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium, Budapest

Slavinec Tot Marija, Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola

Szekeres Zdravec Ilona, Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola

Toplak Alenka, Dobronaki Kétnyelvű Általános Iskola

Vida Törnár Judit, 1. Sz. Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva

A tantervet bírálták:

Antalné dr. Szabó Ágnes, ELTE, Budapest

Dr. Bokányi Péter, NYME, Szombathely

Varga Valéria, Dobronaki Kétnyelvű Általános Iskola

Redakciós módosítások:

Pisnjak Mária, Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete

Szekeres Zdravec Ilona, Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola

Kiadta: Ministrstvo RS za šolstvo in šport/SZK Oktatási és Sportminisztériuma, Zavod RS za šolstvo/SZK Oktatási Intézete

A Minisztérium részéről: dr. **Igor Lukšič**

Az Intézet részéről: mag. **Gregor Mohorčič**

Szerkesztette: **Alenka Štrukelj**

Lektorálta: **dr. Forgács Anna**

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.2:811.511.141(0.034.2)

TANTERV. Magyar nyelv mint anyanyelv [Elektronski vir]:
kétnyelvű általános iskola / Pisnjak Mária ... [et al.]. -
Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2011

Način dostopa (URL):
http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_madzarscina_MJ1_prevod.pdf

ISBN 978-961-03-0030-4 (Zavod RS za šolstvo)

1. Pisnjak, Mária
258315776

A magyar nyelv mint anyanyelv általános iskolai tantárgy tantervének korszerűsítését a korszerűsítést végző magyar nyelvi tantárgyi bizottság végezte el. A korszerűsítést a tantárgynak a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa 1999. évi 28. ülésén jóváhagyott tantervéből kiindulva végezte el. A korszerűsített tantervet a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa a 2008. évi 114. ülésén hagyta jóvá, a tanterv tartalmi és redakciós módosításait pedig a 2011. február 17-i 140. ülésén vette tudomásul.

TARTALOM

1 A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA.....	4
2 A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJAI	5
3 FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS TARTALMAK.....	7
3.1 Első nevelési-oktatási szakasz.....	7
3.1.1 Nyelvi nevelés.....	7
3.1.2 Irodalmi nevelés.....	12
3.1.3 A tanulási képesség fejlesztése.....	17
3.2 Második nevelési-oktatási szakasz	18
3.2.1 Nyelvi nevelés.....	18
3.2.2 Irodalmi nevelés.....	22
3.2.3 A tanulási képesség fejlesztése.....	29
3.3 Harmadik nevelési-oktatási szakasz.....	30
3.3.1 Nyelvi nevelés.....	30
3.3.2 Irodalmi nevelés.....	35
3.3.3 A tanulási képesség fejlesztése.....	41
4 KÖVETELMÉNYEK	42
4.1 Első nevelési-oktatási szakasz.....	42
4.2 Második nevelési-oktatási szakasz	43
4.3 Harmadik nevelési-oktatási szakasz.....	45
5 MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ.....	52
5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása.....	52
5.1.1 Első és második nevelési-oktatási szakasz.....	52
5.1.2 Harmadik nevelési-oktatási szakasz.....	56
5.2 Differenciálás és egyénre szabott tanulás.....	59
5.3 Tantárgyközi kapcsolatok	59
5.3.1 Kereszttantervi témák	60
5.4 A tudás ellenőrzése és értékelése	61
5.5 Házi feladatok.....	63

1 A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A magyar nyelv mint anyanyelv tantárgy a muravidéki kétnyelvű általános iskolákban közismereti tantárgy, amelynek alapvető célja a magyar anyanyelvű tanulók anyanyelvi kifejezőképességének fejlesztése, az anyanyelvi kultúra és irodalmi műveltség megalapozása és gazdagítása. A tantárgy célja továbbá felkészíteni a tanulókat¹ az anyanyelvükön való továbbtanulásra, az élethosszig tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes boldogulásra, szükség esetén pályamódosításra.

A tantárgy tanulása kialakítja a tanulóknál az anyanyelven való megértést és kifejezést, fejleszti a beszédértés, a szövegértő olvasás, az értelmes, helyes és szép magyar beszéd és írás, illetve a helyesírás készségét és képességét. Elsajátíttatja a különböző beszédhelyzetekben folyó kulturált szó- és írásbeli kommunikációt, felkészíti a kommunikációs helyzeteknek megfelelő nyelvi magatartásra. Alakítja a tanulóknál szemléletét, gazdagítja a magukról és a világról megszerezhető ismereteiket, formálja világnézetüket, esztétikai és morális értékítéletüket, kritikai érzéküket, öntudatukat, logikus gondolkodásukat, fejleszti az önálló tanulás és az önművelés képességét, ösztönzi az olvasási kedvet.

Ápolja és hagyományozza az anyanyelvi örökséget. Tudatosítja a magyar nyelv különleges helyzetét, azt, hogy a magyar nyelv a Szlovén Köztársaságban a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén a szlovén nyelvvel egyenrangú hivatalos nyelv, az itt élő magyarok anyanyelve, a Magyar Köztársaság államnyelve, az Európai Unió egyik hivatalos nyelve.

A nyelvi és irodalmi nevelés a tantárgyon belül szétválaszthatatlan egységben valósul meg a nem művészi és a művészi szövegek befogadása, olvasása, szóbeli és írásbeli alkotása révén.

---

¹ A jelen tantervben a tanuló kifejezés mind a fiúkra, mind a lányokra vonatkozik. Ugyanígy a tanár (pedagógus, tanító) kifejezés mind a férfi tanárookra, mind a tanárnőkre érvényes.

2 A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJAI

1. A tanulóban erősödik pozitív viszonyuk az anyanyelvükhöz, tudatosulnak bennük az anyanyelv különböző szerepei az élet különböző szinterein, külön hangsúllyal az iskolai életben betöltött ismeretszerzési funkción.
  - A tanulóban tudatosul, hogy az anyanyelv segítségével lehet legtermészetesebben és legeredményesebben kifejezni érzelmi és gondolati világukat.
  - Tudatosul bennük, hogy anyanyelvük az itt élő magyarok anyanyelve, a nemzetiségileg vegyesen lakott területen a szlovén nyelvvel egyenrangú hivatalos nyelv, a Magyar Köztársaság államnyelve, továbbá az, hogy más országokban is élnek magyarok.
  - Két-, illetve többnyelvű közösségben élőként toleranciát tanulnak más nyelvek és kultúrák iránt, egyúttal erősítik nemzeti öntudatukat.
2. A tanulók különbséget tesznek a köznyelv, illetve a regionális köznyelv, valamint a nyelvjárásuk között.
  - Fokozatosan tudatosodik bennük, mikor, hol, milyen körülmények között használható a nyelvjárási változat, és mikor kötelező a köznyelvi forma.
  - Fejlesztik a köznyelvi kifejezés készségét.
3. A tanulók elsajátítják a társas-társadalmi tevékenységhez, együttműködéshez szükséges nyelvi és kommunikációs képességeket, a szó- és írásbeli önkifejezés szabályait, a körülményeknek és a mindenkori szituációnak megfelelő kulturált nyelvi magatartást.
4. A tanulók fejlesztik különböző nem művészi szövegek befogadásának és alkotásának készségét.
  - Életkoruknak és értelmi képességeiknek megfelelő szövegek hallgatásával és olvasásával elsajátítják a különböző szövegek befogadásának stratégiáit, amelyek az eredményes és hatékony tanulás alapfeltételei.
  - Felismerik, hogy a szövegekből információkat gyűjthetnek, ismereteket szerezhetnek, megismerik a fiktív és a tárgyi világot, megtanulnak kritikusan viszonyulni a hallott, olvasott szövegekhez, felismerik az esetleges manipulatív szándékot.
  - Szóban és írásban kifejezik a szövegek kapcsán felmerült gondolataikat, szándékaikat, érzelmeiket.

5. A tanulók irodalmi szövegeket olvasva, azokról beszélgetve, azokat elemezve olvasókká válnak.

- Felismerik, hogy az irodalmi művek olvasása elsősorban élmény, s hogy a mű jelentését a mű és az olvasó találkozása teremti meg.
- Felismerik, hogy az irodalomelméleti és -történeti tudás segíti őket a művek értelmezésében.
- Az olvasás során alakítják világnézetüket, erkölcsi értékrendjüket, fejlesztik önismeretüket.
- Magyar irodalmi művek olvasásával erősítik ön- és nemzeti azonosságukat, más népek irodalmának olvasásával gazdagítják műveltségüket, fejlesztik szociális kompetenciájukat.
- Az irodalmi művek kapcsán szóban és írásban megfogalmazzák a szöveg nyújtotta élményeket, gondolatokat, véleményeket, fejlesztik szövegalkotási készségüket.

3 FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS TARTALMAK

A fejlesztési célok és a tanítási tartalmak a nyelvi és az irodalmi nevelés területére vonatkoznak.

A *dőlt betűs írás* a választható célokat és tartalmakat jelöli, amelyek közül a tanár a körülményeknek és a tanulók érdeklődésének megfelelően, saját szakmai megfontolása szerint szabadon válogat.

3.1 Első nevelési-oktatási szakasz

3.1.1 Nyelvi nevelés

BESZÉDÉRTÉS, BESZÉD

Fejlesztési célok:

A tanulók:

- ismerjék meg és használják a megszólításokat, a köszönési formákat, a kortársaknak és felnőtteknek való bemutatkozási formákat, a tegezést és a magázást,
- tudjanak részt venni szóbeli párbeszédű kommunikációban,
- sajátítsák el a kérés, tudakozódás kifejezésének módjait, használják a megfelelő udvariassági formákat (*kérem, légy szíves, legyen szíves*),
- tudjanak köszönetet, gratulációt kifejezni, *elnézést és bocsánatot kérni*, használva a megfelelő formákat (*köszönöm, gratulálok, elnézést/bocsánatot kérek*),
- fokozatosan fejlesszék a szóbeli monologikus kommunikáció képességét,
- fejlesszék a hallásértési készséget,
- ismerjék meg a nem verbális kommunikáció egyszerűbb formáit.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: <ul style="list-style-type: none"> • gyakorolják a különböző beszédpartnerekkel folytatott beszélgetéseket, a különböző beszédhelyzeteket és a telefonbeszélgetést, • megfigyelik a nem verbális kommunikáció néhány elemét (pl. a testbeszédet), • tanítói közléseket, utasításokat, magyarázatokat, felolvasásokat, elbeszéléseket hallgatnak meg, illetve meghallgatják tanulópartnereik közléseit (esemény- vagy tartalommondás, személyek, tárgyak bemutatása stb.),		

	<ul style="list-style-type: none"> • rövid ismeretterjesztő (környezetismereti témájú) szövegeket hallgatnak meg, megkeresik a lényeges adatokat, válaszolnak a szövegre vonatkozó kérdésekre,
<ul style="list-style-type: none"> • spontán megnyilatkoznak mindennapi témákról, • előre megadott témában beszédgyakorlatokat készítenek (tanítói kérdések és/vagy képanyag segítségével): <ul style="list-style-type: none"> – mesélnek élményeikről, egy napjukról, hetükről, feladataikról, munkálatokról, tevékenységeikről, – elmesélik, hol, mikor mit csinálunk (pl. ősszel, tavasszal, nyáron: a természetben, a mezőn, a kertben, az utcán, a szabadidőben), • bemutatják önmagukat, • bemutatják kedvenc állatukat / játékukat, 	<ul style="list-style-type: none"> • bemutatják valamely családtagjukat, barátjukat, osztálytársukat, • kép alapján bemutatnak személyeket, állatokat, tárgyakat, <ul style="list-style-type: none"> • elmesélik, mit fognak csinálni a jövőben (tanítás után, a hétvégén),
<ul style="list-style-type: none"> • megfigyelik a nem verbális kommunikáció néhány elemét (pl. a testbeszédet). 	

OLVASÁS (SZÖVEGÉRTÉS), SZÖVEGALKOTÁS

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék az olvasási készséghez és olvasási technikákhoz szükséges készségeket, képességeket,
- fejlesszék olvasási technikájukat, olvasásértési készségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megfigyelnek tárgyakat, vonalakat, csoportosítják őket hasonlóságaik, különbségeik alapján, • hangosan »olvassák« a környezetükben gyakran előforduló jeleket, piktogramokat, és <i>maguk is alkotnak ilyeneket;</i> • megállapítják a hangok helyét és sorrendjét a szavakban, • gyakorolják a hangösszevonást, betűket szintetizálnak 		

<p>szótagokká, szavakká,</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismerik az azonos betűket a szavakban, felismerik saját és társaik nevét, 	<ul style="list-style-type: none"> • megfigyelik és érzékeltetik a hosszú és rövid hangokat, • hangosan és némán nyomtatott és írott betűs mondatokat, rövidebb szöveget olvasnak, • hangos olvasásnál törekednek a tiszta hangképzésre, a szavak és <i>szó szerkezetek helyes hangsúlyozására</i>, a mondatfajták (kijelentő, kérdő, felszólító) megfelelő hanglejtésére, <ul style="list-style-type: none"> • hangosan és némán olvasnak: <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű személy - és állatleírást, – rövid utasítást, – órarendet, tartalomjegyzéket; – egyszerű üdvözetet, gratulációt, meghívót, sms-t; • megértik az olvasott szöveg szó szerinti jelentését, válaszolnak a tanítói kérdésekre; tanítói segítséggel vagy önállóan megállapítják: <ul style="list-style-type: none"> – a feladót és a címzettet, – a szándékot, – a lényeges adatokat, – <i>megfigyelik a szöveg megformáltságát.</i>
---	---

ÍRÁS (ÍRÁSHASZNÁLAT, SZÖVEGALKOTÁS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fokozatosan sajátítsák el az írástechnika elemeit, a betűk és betűkapcsolatok írását, illetve a – helyesírás alapjaival együtt – a lendületes és tetszetős írás technikáját,
- tudjanak írásban egyszerű szövegeket alkotni.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az írástanulás előkészítése érdekében gyakorolják: <ul style="list-style-type: none"> – a helyes testtartást, – a ceruza és más írószerek fogását, – a tájékozódást saját testükön, térben és papírlapon, – az irányok megfigyelését 		

(balról jobbra, föntről lefelé), – a betű- és számelemek vázolását, • gyakorolják a hang- és szótagfelismerést (hely, sorrend), • felfogják a hang és betű különbségét és kapcsolatát, a tanult betűket megfelelő hanghoz kötik, • gyakorolják a nyomtatott és írott kis- és nagybetűk önálló írását, ügyelve a megfelelő elrendezésre, nagyságra és a szépíráásra, • szavakat, mondatokat, rövidebb szöveget másolnak, önállóan és tollbamondás után mondatokat és rövid szövegeket írnak, • megfigyelik a mondatok tagolását (mondatkezdő nagybetű, mondatvégi írásjel), megállapítják szavaik számát, • a leírtakat felszólításra ellenőrzik és <i>kijavítják</i> , • barátkoznak a számítógép billentyűzetével: mondatokat, <i>rövid szövegeket</i> írnak számítógépen; • a nyelvhelyességre és a tetszetős írásképre ügyelve, a műfaji követelményeknek megfelelően alkotnak: – egyszerű elbeszélést és leírást,	– rövid utasítást, – órarendet, tartalomjegyzéket,	– üdvözlétet, gratulációt, meghívót, sms-t,
- összehasonlítják szövegeiket, és azokról egyszerű véleményt mondanak.

ANYANYELVI ISMERETEK, FOGALMAK

Fejlesztési célok

A tanulók:

- sajátítsák el az igényes nyelvhasználathoz szükséges alapvető nyelvtani ismereteket, fejlesszék nyelvhelyességi, helyesejtési és helyesírási készségüket,
- ismerjék meg az anyanyelvük és más nyelvek közti alapvető különbségeket,
- tudatosítsák, hogy az anyanyelv megőrzése mellett fontos más nyelveket is tanulni és hogy minden nyelv egyenrangúan értékes,
- fejlesszék a más nyelven beszélők iránti toleranciát,
- gazdagítsák szókincsüket, kifejezőkészségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megneveznek személyeket, állatokat, növényeket, tárgyakat, eseményeket, • ellentétes jelentésű szavakat keresnek, • kicsinyítőképzős, becéző szavakat keresnek; 	<ul style="list-style-type: none"> • rokon és ellentétes jelentésű szavakat keresnek, • példák alapján igéből főneveket képeznek (a cselekvés megnevezésére), • szócsaládokat képeznek; 	<ul style="list-style-type: none"> • rokon és ellentétes jelentésű szavakat, alá- és fölérendelt fogalmakat gyűjtenek, • példák alapján igéből főneveket képeznek (a cselekvés, illetve a cselekvő megnevezésére), • példák alapján főnévből melléknevet képeznek, • szócsaládokat képeznek;
<ul style="list-style-type: none"> • megállapítják személyek és dolgok mennyiségét, azokat összehasonlítják, és ezt nyelvileg kifejezik (tőszámnevek, határozatlan számnevek), • megállapítják személyek és dolgok tulajdonságait, azokat összehasonlítják, és ezt nyelvileg kifejezik (melléknevek), • meghatározzák személyek és dolgok helyzetét (<i>itt, ott, elöl, hátul, kint, bent</i> stb. helyhatározószók; • <i>-ban, -ben, -n</i> ragos névszók, <i>alatt, felett</i> stb. névutók) és mozgását (<i>-ból, -ből, -ba, -be, -ban, -ben</i> ragos névszók; <i>elé, előtt, fölé, fölött</i> stb. névutók), • megállapítják és nyelvileg kifejezik események időbeli sorrendjét (<i>most, korábban, után, ma</i> stb.); • gyakorolják a hangok és hangkapcsolatok tiszta ejtését, a szó- és mondathangsúlyt, a hanglejtést, • gyakorolják és tudatosítják az egyeztetést, 	<ul style="list-style-type: none"> • gyakorolják: <ul style="list-style-type: none"> – a mondatkezdő nagybetű és a mondatzáró írásjelek (pont, kérdőjel, felkiáltójel) használatát, – a személynevek helyesírását, – a rövid és a hosszú magán- és a mássalhangzók jelölését, a <i>j</i> és <i>ly</i> jelölését, 	<ul style="list-style-type: none"> – a gyakoribb állatnevek, illetve a környezetükben előforduló egyszerűbb földrajzi nevek helyesírását, – a szavak elválasztását egyszerűbb esetekben, – a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok írását,
<ul style="list-style-type: none"> • beszélgetnek a nyelv szerepéről, • megismerik a kommunikáció más módjait, • beszélgetnek a nem nyelvi kommunikációról; 	<ul style="list-style-type: none"> • beszélgetnek más általuk ismert nyelvekről, • megállapítják az iskolában és otthon használt nyelvváltozat közti különbségeket; 	<ul style="list-style-type: none"> • beszélgetnek a Szlovéniában használatos nyelvek helyzetéről, • beszélgetnek a magyar nyelv használatáról itthon, az anyaországban és másutt a világon;

- értik és *használják* az alábbi fogalmakat:

– hang, betű, szótag, szó.

– magánhangzó,
– mássalhangzó,
– mondat, pont, kérdőjel, felkiáltójel,
– kis és nagy kezdőbetű,
– anyanyelv, *idegen nyelv*,
– *második nyelv*.

– kijelentő mondat, kérdő mondat, felkiáltó mondat,
– államnyelv, hivatalos nyelv.

3.1.2 Irodalmi nevelés

SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS FEJLESZTÉSE SZÓBAN, MEMORITEREK

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék a művészi szövegek befogadásának és értésének készségét,
- művészi szövegek, szövegrészek memorizálásával fejlesszék emlékezőkészségüket és előadói képességüket,
- irodalmi művekhez, (rajz)filmekhez és színházi előadásokhoz kapcsolódóan fejlesszék szóbeli szövegalkotási készségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály	
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meséket, verseket, egyéb szépirodalmi szövegeket hallgatnak meg tanítói előadásban vagy hanghordozóról, az internetről, egy-két mondatban megfogalmazzák benyomásait, gondolataikat, • megtekintenek színházi vagy bábelőadást, rajzfilmeket, gyermekfilmeket, meghallgatnak rádiójátékot, • egyszerűen megfogalmazzák az előadás, ill. film tartalmát, cselekményét, benyomásait, gondolataikat, • ismert történetet mutatnak be bábozással, dramatizálással, fejlesztve identifikációs készségüket, • megtanulnak és elmondanak néhány mondókát, találós kérdést, szólást, közmondást és verset, • gyakorolják a mesélő stílust, • elképzelt történetet alkotnak, • folytatnak megkezdett történetet, • az előzmények ismeretében következtetnek a befejezésre. 			<ul style="list-style-type: none"> • megtanulnak és elmondanak néhány verset és rövid prózai részletet, hangulatukat <i>hangszínnel</i> és mozgással érzékeltetik, • átalakítanak ismert mesét (más befejezés kitalálása), • <i>értékelik a szereplők magatartását.</i>

OLVASÁS (SZÖVEGELEMZÉS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- irodalmi szövegek hangos és néma olvasásával fejlesszék az olvasástechnikát és az értő olvasás képességét,
- értsék meg az egyszerű irodalmi szövegek szó szerinti jelentését,
- különböztessék meg a mesét a verstől,
- fogalmazzák meg véleményüket az olvasott szövegekben megjelenő szereplőkről, azok cselekedeteiről, helyzetekről.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismert mesét vagy verset olvasnak" képek segítségével, • előzetes felkészülés után ismert nagyon rövid verseket, mesét (részleteket) olvasnak hangosan, • szóban válaszolnak a tanítói kérdésekre, • a szövegértést rajzban és dramatizálással fejezik ki, • elmondják a szöveghez kapcsolódó saját élményeiket.	<ul style="list-style-type: none"> • némán és hangosan ismert irodalmi szövegeket olvasnak, ügyelve a tiszta hangképzésre, a szavak és a szó szerkezetek hangsúlyozására, a mondatfajtaának megfelelő hanglejtésre, • előzetes felkészülés után ismeretlen rövid irodalmi szöveget is olvasnak némán és hangosan (szereposztással is), • felismerik a címet, • aláhúzzák a szövegben az ismeretlen szavakat, • megkülönböztetik az olvasott szövegben a valóságot és a képzeletbelit, • megnevezik a főszereplő(ke)t, • <i>megállapítják a szöveg időszakját,</i> • válaszolnak a szövegre vonatkozó kérdésekre, • tanítói segítséggel felismerik a pozitív és negatív értékeket (a jót és a rosszat), • <i>megfogalmazzák saját véleményüket a szövegről,</i> • megfogalmazzák a történethez kapcsolódó saját élményeiket, • elképzelik az olvasott szöveg folytatását, más befejezését,	<ul style="list-style-type: none"> • megnevezik a mellékszereplőket, <i>kifejtik egyszerű véleményüket azok magatartásáról,</i> • azonosulnak egy, számukra rokonszenves szereplővel,

- megoldják a szöveg-feldolgozás írásbeli feladatait, kulcsszavak keresése, a szöveg alapgondolatának értelmezése,
- *téma, szerző vagy egyéb szempont szerint csoportosítják az olvasott szövegeket,*
- *körülírással szómagyarázatot készítenek,*
- rokon és ellentétes
- jelentésű szavakat keresnek;

Líra

A tanulók:

- megkülönböztetik a verset és a mesét (prózát),
- rímelő szavakat keresnek,
- verseket memorizálnak;

– a tanult verseket minél szöveghűbben és természetesebben elmondják,

- felismerik a versszakokat, megszámlálják a verssorokat;

- *felismerik a refrént,*
- felismerik az ismétlést,
- érzékeltetik a rövid és a hosszú szótagok ritmusát,
- *megfigyelik a vers alapgondolatát, hangulatát,*
- felismerik a képverset;

Epika

- felismerik a mesét, a kezdő és befejező nyelvi fordulatókat,
- megnevezik a mese szereplőit és helyszínét,

- megállapítják a csodás elemeket;

- felismerik a próbatételeket,
- megfogalmazzák a mese üzenetét;

Dráma

- eljátszanak hallott, olvasott vagy kitalált történeteket,
- drámajátékkal különböző szituációkat jelenítenek meg,
- dramatikus népi játékokat tanulnak,
- bábokat készítenek, bemutatnak bábjátékot.

ÍRÁS, ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék a művészi szövegek befogadásának és értésének készségét,
- irodalmi művekhez, (rajz)filmekhez és színházi előadásokhoz kapcsolódóan fejlesszék kreatív és reproductív írásbeli szövegalkotási készségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: válaszolnak a hallott/olvasott szövegre vonatkozó rövid kérdésekre.	– leírják nagyon rövid történet tartalmát képek, képsorok segítségével, illetve kérdések alapján, – rímelő szavakat írnak, – képregényt készítenek.	– leírják hallott vagy olvasott mese kulcsszavait, – leírják rövid mese tartalmát, – rövid történetet írnak, – leírják a mese másféle rövid befejezését.

JAVASOLT IRODALMI SZÖVEGEK

Kötelező jelleggel a következő szerzőktől kell szabadon választott műveket tárgyalni:

- Weöres Sándor,
- Nemes Nagy Ágnes,
- Kányádi Sándor,
- Móra Ferenc,
- Marék Veronika.

1. osztály	2. osztály	3. osztály
VERS		
Nemes Nagy Ágnes: A csiga Károlyi Amy: Munka-játék Weöres Sándor: Birkaiskola, Nagy a hó, Fut a kicsi felhő Tolsztoj: A répa Szabó Lőrinc: Kicsi vagyok én (részlet) Kányádi Sándor: Ha a napnak ... Népköltés: Lipem-lopom a szőlőt..., Megy a gőzös, Egyszer volt egy kemence Varga József: Egérbolt	Weöres Sándor: Száncsengő, Farsangoló Szabó Lőrinc: Este van már Nemes Nagy Ágnes: Nyári vers Móricz Zsigmond: A török és a tehének, Iciri-piciri Gazdag Erzsébet: A kiskakas rézgarasa, Ákom-bákom hadsereg Benedek Elek: Sárgulnak a falevelek Donászy Magda: Hóvirág Csoóri Sándor: Csodakutya Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje	Weöres Sándor: Sehallselát Dömötör, Buba éneke, Újévi jókívánságok Móra Ferenc: A cinege cipője Csoóri Sándor: Dióbél bácsi, Farsangi kutyabál Károlyi Amy: Nagyon kis fiúk dala Nemes Nagy Ágnes: Égi fagyalt Kányádi Sándor: Kicsi faluból való vers Szabó Lőrinc: Esik a hó, Nyitnikék, Csigabiga

	Zelk Zoltán: Tavaszi dal Móra Ferenc: Fecskehívogató Csorba Piroska: Mesélj rólam Kassák Lajos: Testvérek Varga József: A spenót Szúnyogh Sándor: Répavers	Gyurkovics Tibor: Iskolahívogató Petőfi Sándor: Anyám tyúkja Dsida Jenő: Szép karácsony Csukás István: Hideg szél fúj, Jaj, de szörnyű József Attila: Altató Veres Miklós: Mese a Mikulásról Varga József: Téliapóvárás Bence Lajos: Napraforgó papagáj Szúnyogh Sándor: Bodri és a fogkefe
PRÓZA		
Hervay Gizella: Ábécés mese V. Szutyjev: A kiséger meg a ceruza Marék Veronika: A csúnya kislány Kolozsvári Grandpierre Emil: A két kicsi bocsk meg a róka Grimm-testvérek: Piroska és a farkas, Hófehérke, A farkas és a hét kecskegida Magyar népmesék: A három kismalac, A kiskakas gyémánt félkrajcárja, Az i regi kakasok, A kakas és a pipe; Nyakigláb, Csupaháj, Málészáj; Három kívánság Bence Utrosa Gabriella: Ha nagy leszek ..., Hangyácska bangyácska eltéved	V. Szutyjev: A három kiscica Móra Ferenc: A fecskék, A madárfészek Puskin: A kis fa Oszejeva: A jótett Gárdonyi Géza: Marci vacsorája Fehér Klára: Hazudós mese Magyar népmesék: A tücsök és a hangya, A kismalac és a farkasok, Bodri meg a szamár, Az állatok vitája Bence Utrosa Gabriella: Egy kis makk története, Ki lakik a sötétben?	H. Grimm: A brémai muzikusok H. C. Andersen: A kis gyufaárus lány J. M. Barrie: Pán Péter Móra Ferenc: Madarak iskolája, A jó orvosság, A kis bicebóca, A nagyapó, A mi kis városunk, Hogyan tanultam meg olvasni Bence Utrosa Gabriella: A boszorkány pogácsái Varga József: Az ellopott tündér
SZAKASZOS OLVASÁS		
Grimm-testvérek: Hamupipőke, Az erdei házikó, Hüvelyk Matyi H. C. Andersen: A rút kiskacsa, A császár új ruhája C. Collodi: Pinokkió kalandjai L. F. Baum: Óz, a nagy varázsló L. Carroll: Alice Csodaországban		
RAJZFILMEK		
Pom-pom meséi; Dr. Bubó; Vili, a veréb; Süsü, a sárkány; Frakk, a macskák réme; Vízipók-csodapók; Mesék a Futrinka utcából; Szaffi; Kockásfülű nyúl; Mekk Elek; Gusztáv; magyar népmesék; állatmesék		

3.1.3 A tanulási képesség fejlesztése

Fejlesztési célok

A tanulók:

- az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésével párhuzamosan fejlesszék ismeretszerző képességeiket,
- alakítsák ki tanulási szokásaikat,
- ismerjenek meg tanulási technikákat,
- ismerjenek meg különféle forrásokat és azok értelemszerű használatát.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók:		
	<ul style="list-style-type: none"> • elsajátítják az önálló feladatvégzés egyes lépéseit, • tanári irányítással elsajátítják a vázlatkészítés lépéseit, • tapasztalatokat szereznek ismeretek, adatok, információk gyűjtésében (könyv- és könyvtárhasználat, verbális és nem verbális információk),	<ul style="list-style-type: none"> • megismernek néhány gyermeklexikont, azok használatát, • ismerkednek az internetes keresés egyszerűbb módszereivel. • megismerik a helyesírási diákszótár használatát,

3.2 Második nevelési-oktatási szakasz

3.2.1 Nyelvi nevelés

BESZÉDÉRTÉS, BESZÉD

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék a gondolatok, információk, érzelmek és vélemények érthető és hatékony közlésének képességét,
- fejlesszék a monologikus és dialogikus szövegek értésének képességét,
- törekedjenek a helyes szó- és mondathasználatra, a közlési célnak és szándéknak megfelelően,
- ügyeljenek a gondos hangképzésre, a megfelelő beszédlejtésre és hangoztatásra.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> • gyakorolják a párbeszédes szituációkban való részvételt és az udvariassági formák (megszólítás, köszönés, bemutatkozás) használatát, • kérést, tudakozódást, köszönetet, gratulációt fejeznek ki, elnézést és bocsánatot kérnek, kifejezik egyetértésüket / egyet nem értésüket, véleményt nyilvánítanak és meghallgatják, tiszteletben tartják mások véleményét, • a gyakori beszédhelyzetekben ügyelnek a szóhasználat és a testbeszéd összehangolására; • köznapi és közéleti (hivatalos) párbeszédes szövegeket hallgatnak meg, majd: • megállapítják a beszélgetőpartnereket, a beszélgetés témáját, • értékelik a beszédpartnerek egymáshoz való érzelmi viszonyát, véleményüket megindokolják, • <i>megvitatják, milyen a beszédpartnerek közti társadalmi, életkorbeli viszony (pl. ismerős/ismeretlen, partneri/alárendelt, egykorú/különböző korú), véleményüket megindokolják,</i>	<ul style="list-style-type: none"> • kifejtik véleményüket a beszédpartnerek nyelvi és nem nyelvi viselkedéséről (udvariasság, kedvesség),	<ul style="list-style-type: none"> • <i>értékelik a beszédpartnerek nyelvi teljesítményét (érthetőség);</i>
<ul style="list-style-type: none"> • fokozatosan fejlesztik a más tantárgyak körébe tartozó ismeretterjesztő szövegek (különböző leírások, ismertető stb.), fogalom meghatározások,	<ul style="list-style-type: none"> • reklámok, hírek és értesítések értését, úgy hogy:<ul style="list-style-type: none"> – válaszolnak a szövegre vonatkozó kérdésekre, és maguk is tesznek fel kérdéseket, – megállapítják a szöveg szándékát, <i>megjósolják várható következményeit,</i>	

- megállapítják a lényeges adatokat (téma, ki?, hol?, mikor? stb.), azokat gondolkodástérképbe rendezik,
  - röviden összefoglalják a szöveget,
  - kifejtik véleményüket a szövegről (érdekesség, meggyőző erő, *hitelesség*),
  - megfigyelik a beszélők szóbeli viselkedését, beleértve a nem verbális kommunikáció néhány elemét is (pl. a testbeszédet, a szemkontaktust),
  - *beszélgetnek arról, mi mindenre kell figyelni egy szöveg meghallgatásakor,*
- szótár/lexikon segítségével megmagyarázzák az ismeretlen szavakat;
- spontán megnyilatkoznak mindennapi témákról;
- beszédgyakorlatokat készítenek előre megadott témában:
  - beszámolnak valós, tévé- vagy olvasmányélményükről, kifejtik azzal kapcsolatos véleményüket,
  - bemutatják valamely családtagjukat, barátjukat, osztálytársukat,
  - állat-, növény- és tárgyleírást készítenek,
  - bemutatják szüleik egy munkanapját (időrendiség),
  - bemutatják az iskoláig vezető útjukat és a *fennálló veszélyforrásokat,*
  - elmesélik terveiket, kívánságaikat,
  - tájleírást készítenek,
  - egyszerűbb jellemzést készítenek,
  - *bemutatnak munkafolyamatokat,*
- adatokat gyűjtenek nyomtatott szövegekből, *az internetről,* személyektől, saját tapasztalataikból,
- gondolkodástérképet készítenek,
- szerepléskor jelzik a témát, törekednek a kifejező és mások számára érthető beszédre, a helyes szóhasználatra, a mondatok változatos használatára, a közlési célnak megfelelően, a regionális köznyelv használatára, a megfelelő tempóra, a szünettartásra, a kiejtésre, a hangsúlyozásra és a hanglejtésre,
- megfelelően összehangolják a szóhasználatot és a testbeszédet,
- értékelik *saját* és társaik szereplését.

OLVASÁS (SZÖVEGÉRTÉS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- életkoruknak megfelelő köznapi, közéleti és ismeretterjesztő szövegek hangos és néma olvasásával fejlesszék olvasási technikájukat, olvasásértési készségüket,
- ismeretterjesztő szövegek olvasásával fejlesszék a hangos olvasást, közéleti szövegek olvasásával pedig a felolvasást.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> • köznapi és közéleti (hivatalos) szövegeket olvasnak, és pedig meghívót, jókívánságot, gratulációt, üdvözetet, reklámot, apróhirdetést/<i>hirdetést</i>, értesítést, nem folyamatos szövegeket, pl. árjegyzéket, menetrendet, műsorújságot, • megállapítják a szöveg szándékát, feladóját és címzettjét, a lényeges adatokat, • megvizsgálják a szöveg nyelvi megformáltságát; • ismeretterjesztő szövegeket (személy-, állat-, <i>növény-</i>, tárgy-, táj- és munkafolyamat-leírást) olvasnak, • megállapítják a szöveg szándékát, a lényeges adatokat (téma, ki?, hol?, mikor? stb.), • szótár/lexikon segítségével megmagyarázzák az ismeretlen szavakat, • gondolkodástérképet, vázlatot készítenek a szöveghez, • <i>pótolják a szöveg hiányzó részeit</i>, • kifejtik véleményüket a szövegről (érdekesség, <i>meggyőző erő</i>, <i>hitelesség</i>), • ismerkednek a szövegértési technikák alapjaival,		
		<ul style="list-style-type: none"> • gyakorolják a szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések megértését.

ÍRÁS (ÍRÁSHASZNÁLAT, FOGALMAZÁS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- életkoruknak megfelelő szövegek másolásával, tollbamondás utáni írásával és alkotásával fejlesszék írástechnikájukat és szövegalkotási készségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minta alapján rövidebb köznapi és közéleti (hivatalos) szövegeket írnak, és pedig meghívót, jókívánságot, gratulációt, üdvözetet, reklámot, apróhirdetést/<i>hirdetést</i>, értesítést; • képek, szavak segítségével, majd fokozatosan önállóan szövegeket alkotnak önmagukról, környezetükről és megadott témáról: <ul style="list-style-type: none"> – személyeket, állatokat, <i>növényeket</i> mutatnak be, – elbeszélik kívánságaikat, – bemutatnak tájat, személyt jellemeznek, <i>leírnak munkafolyamatokat</i>, • adatokat gyűjtenek nyomtatott szövegekből, <i>az internetről</i>, személyektől, saját tapasztalataikból, • gondolkodástérképet/vázlatot készítenek, • ügyelnek a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a pontos és megfelelő szóhasználatra, a helyesírásra, • <i>tanári felszólításra kézikönyvek segítségével kijavítják hibáikat</i>, • <i>szövegeiket különböző számítógépes alkalmazások segítségével is megformálják és bemutatják</i>, • <i>összehasonlítják</i>, értékelik saját és társaik szövegét, • egyszerűbb nyomtatványokat, űrlapokat töltenek ki, pl. megrendelőlapot, jelentkezési lapot (táborba). 		

ANYANYELVI ISMERETEK, FOGALMAK

Fejlesztési célok

A tanulók:

- sajátítsák el az igényes nyelvhasználathoz szükséges nyelvtani ismereteket,
- tudjanak a megismert fogalmakra szövegben példákat keresni,
- fejlesszék nyelvhelyességi, helyesejtési és helyesírási készségüket,
- ismerjék fel az anyanyelv és más nyelvek közti különbségeket,
- fejlesszék a más nyelven beszélők iránti toleranciát,
- gazdagítsák szókincsüket, kifejezőkészségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
<ul style="list-style-type: none"> • A tanulók: • megneveznek személyeket, állatokat, növényeket, tárgyakat, eseményeket, • rokon és ellentétes jelentésű szavakat keresnek, <i>alá- és fölérendelt fogalmakat gyűjtenek</i>, • szócsaládokat gyűjtenek, • felismerik az egy- és többjelentésű szavakat, 		

- megkülönböztetik a többjelentésű és az azonos alakú szavak jelentéseit,
- főneveket és mellékneveket képeznek,
- kifejezik személyek és dolgok mennyiségét, tulajdonságait, helyzetét és mozgását,
- megállapítják és kifejezik az események időbeli sorrendjét,
- felismerik és kifejezik a cselekvések ok-okozati viszonyait, *megkülönböztetik az okot a céltől*,
- felismerik és kifejezik a cselekvések feltételeit,
- gyakorolják a szó- és a mondathangsúlyt, a hanglejtést,
- tanári segítséggel felismerik és kijavítják a leggyakoribb nyelvhelyességi hibákat (páros testrészek megnevezése, suksükölés, a *szokik* segédige használata, a névelő használata a személynevek előtt,
- a *-ban, -ben* rag használata),
- felismerik a tanult nyelvi-nyelvtani jelenségeket a gyakorlati tudás alapján,
- felismerik a nyelvi egységek közötti egyszerűbb összefüggéseket,
- elsajátítanak helyesírási tudnivalókat, gyakorolják azok alkalmazását:
  - az elválasztást,
  - a betűrendbe sorolást,
  - a *j* és az *ly* jelölését,
  - a rövid és hosszú magán- és mássalhangzók jelölését az alapszókincsben,
  - az *-ít, -ul, -ül* végű igék, a múlt és a jövő idejű, a felszólító és feltételes módú igealakok, valamint az igekötős igék írását,
  - a ragos főnevek (*-t, -val, -vel, -vá, -vé*) és a kivételek (vizek, lovat) írását,
  - a földrajzi nevek, valamint a közvetlen környezetben előforduló intézménynevek és címek írását,
  - az *-ó, -ő, -ú, -ű* végű melléknevek, a fokozott melléknevek, az *-s* végű melléknevek *-an, -en* toldalékos alakjainak és a főnévből *-i* képzővel képzett melléknevek írását,
  - a tőszámnevek, sorszámnevek és törtszámnevek írását, keltezését,
  - a hosszú mássalhangzó írását a névutókban,
  - a vessző használatát az egyszerű mondatban (felsorolás, megszólítás, indulatszó), az összetett mondatban a *hogy, mert, aki, ami, ahol, amikor* kötőszók előtt, valamint a mondatzáró írásjel az egyszerű mondat végén,
- a hangutánzó szavak írását,
- megállapítják, hogy a magyar nyelv a Magyar Köztársaság államnyelve, a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén pedig a szlovénnel egyenrangú hivatalos nyelv,
- beszélgetnek a Szlovéniában használatos nyelvek helyzetéről,
- tudatosítják, hogy az anyanyelv megőrzése mellett fontos más nyelveket is tanulni,
- megismerik a nyelvi tolerancia jelentőségét a mindennapi életben, törekednek a toleráns magatartásra.

Nyelvi-nyelvtani ismeretek

<p>1. A szófajok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ige (idők, személyragok) • A főnév. • A névelő. • A személyes névmás. <p>2. Az egyszerű mondat a beszélő</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tanult szófajok ismétlése, az ismeretek kibővítése. • Az ige kijelentő, feltételes és felszólító módja. • A leggyakoribb igekötők, az igekötős igék helyesírása. 	<p>1. Nyelv és beszéd</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Anyanyelvünk.</i> • A magyar nyelv és eredete. <p>2. A szavak alakja és jelentése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy- és többjelentésű szavak.
---	--	---

szándéka szerint	<ul style="list-style-type: none"> • A tulajdonnevek (személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, <i>intézménynevek, márkanevek, címek</i>). • A melléknév, az <i>-iképzős</i> melléknevek. • A számnév (<i>törtszámnév</i>). • A névutó. 	<ul style="list-style-type: none"> • Azonos alakú szavak. • Rokon és ellentétes értelmű szavak. • Hangutánzó és hangfestő szavak. <p>3. A szavak szerkezete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű és összetett szavak. • A leggyakoribb toldalékok. <p>4. Szólások és közmondások.</p> <p>5. Hang és betű</p> <ul style="list-style-type: none"> • A beszédhangok <i>keletkezése</i> és csoportosítása. • Az ábécé és a betűrend. <p>6. A magyar helyesírás alapjai.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alapelvek. • A hangváltozások helyesírása • Szótagolás, elválasztás.
------------------	--	---

A tanulók értik és használják az alábbi fogalmakat

főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, egyes szám, többes szám, toldalék, <i>névelő</i> , ige, igeragozás, igeidő (jelen, múlt, jövő); kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó, felszólító mondat	a tulajdonnevek fajtái (személynevek, állatnevek, földrajzi nevek <i>intézménynevek, márkanevek, címek</i>), melléknév, fokozás, melléknévképzés; névutó, tő- és sorszámnév, <i>törtszámnév</i> , kijelentő mód, feltételes mód, felszólító mód, <i>igekötő</i>	anyanyelv, környezetnyelv, idegen nyelv; hangalak, jelentés, egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű (<i>szinonima</i>), ellentétes jelentésű, hangutánzó szó, hangfestő szó; egyszerű szó, összetett szó, szótó, toldalék, <i>szólas, közmondás; beszélőszervek</i> , hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, rövid, hosszú, magas, mély, hangrend, illeszkedés, betűrend, elválasztás
--	--	---

3.2.2 Irodalmi nevelés

SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS FEJLESZTÉSE SZÓBAN, MEMORITEREK

Fejlesztési célok

A tanulók:

- tudják összefoglalni hallott irodalmi szövegek tartalmát, elmondani mozgókép- és színházi élményeiket,
- fejlesszék kreatív szövegalkotási készségüket,

- tudjanak ismert szövegeket dramatikus játékkal megjeleníteni,
- tudjanak szöveghűen memoritereket megtanulni és elmondani,
- mélyítsék el az irodalom iránti érdeklődésüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verseket, meséket, <i>mondákat</i>, elbeszéléseket hallgatnak meg, • néhány mondatban megfogalmazzák érzelmeiket, benyomásaikat, gondolataikat, • összefoglalják a szöveg tartalmát, • kifejtik véleményüket a szövegről, • megkezdett történetet folytatnak, • az előzmények ismeretében új befejezést alkotnak, • valamely szereplő nézőpontjából mesélik el a cselekményt, • megtekintenek színházi vagy bábelőadást, rajzfilmeket, gyermekfilmeket, ifjúsági filmeket, megfogalmazzák benyomásaikat, gondolataikat, összefoglalják az előadás, ill. film tartalmát, cselekményét, kifejtik véleményüket a látottakról, hallottakról, a szereplők cselekedeteiről és nézeteiről, • ismert szöveget megjelenítenek dramatikus játékkal, bemutatnak bábozással, fejlesztve azonosulási készségüket, kipróbálnak különféle dramatikus formákat (bábjáték, árnyjáték, helyzetgyakorlat, improvizáció), • megtanulnak és elmondanak néhány verset, rövid prózai részletet, hangulatukat hangszínnel és mozgással érzékeltetik. 		

OLVASÁS (SZÖVEGELEMZÉS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- irodalmi szövegek hangos és néma olvasásával fejlesszék az olvasástechnikát és az értő olvasás képességét,
- fejlesszék ítézőképességüket, erkölcsi és esztétikai érzéküket,
- szerezzenek alapvető irodalomelméleti ismereteket,
- mélyítsék el az irodalom iránti érdeklődésüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> • irodalmi szövegek olvasása során gyakorolják a folyamatos, szöveghű és a párbeszéd szerinti hangos és néma olvasást, • érzékelik a szövegek műfaji különbségeit, megfogalmazzák az olvasott művek lehetséges jelentését, • részt vesznek a művek kiváltotta élményekről folyó beszélgetésekben, röviden megfogalmazzák véleményüket az olvasottakról, meghallgatják egymás véleményét, • az olvasott művekről, élményeiről szóló beszélgetésekben megkülönböztetik a szép, a jó és a rossz, az igazság, a szomorú és a vidám fogalmát, • felismerik a lírai művek középpontjában álló gondolatot, érzékelik és meg tudják fogalmazni a mű keltette hangulatot, felismerik a mű <i>hangnemét</i>, • felismerik a versszakokat, a rímet, érzékelik a vers szerkezetét, • felismerik a tanult költői képeket (költői jelző, hasonlat, megszemélyesítés) és alakzatokat (ismétlés), <i>azok szerepét és hangulati hatását</i>, • megállapítják epikai művek témáját, • felfogják a cselekmény menetét, • megállapítják, ki meséli el a cselekményt, • megállapítják az egyértelműen megjelölt teret és időt, • <i>felismerik a tetőpontokat és a fordulópontokat</i>, • megállapítják a szereplők külső és belső jellemzőit, a szereplőket tulajdonságaik alapján csoportosítják, véleményt mondanak róluk, <i>azt indokolják</i>, • elképzelik az olvasott szöveg folytatását, más befejezését, • megoldják a szövegfeldolgozás írásbeli feladatait: kulcsszavak keresése, aláhúzása, a szöveg alapgondolatának értelmezése, • téma, szerző vagy egyéb szempont szerint csoportosítják az olvasott szövegeket, • dramatizációval megjelenítenek epikai műveket, illetve műrészleteket, • dramatikus játékokban, dramatikus formák kipróbálásával átéli a művekben megjelenített konfliktusokat, 		
<ul style="list-style-type: none"> • fejlesztik a saját álláspont megjelenítésének, átélésének képességét, valamint az empatikus képességet, 		
<ul style="list-style-type: none"> • olvasmányaik során megtapasztalják különböző kultúrák eltérő életmódját és szokásait. 		

Házi olvasmányként rövidebb és hosszabb műveket olvasnak, felidézik a cselekményt, megértik a szereplők cselekedeteit, jellemét, nézeteit, kifejtik erről véleményüket, és ezt írásban megfogalmazzák.

KÖTELEZŐ		
A Hetvenhét magyar népmese meséiből választhatóan 5 mese	Fekete István: Vuk	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
VÁLASZTHATÓK		
Műmesék és népmesék a magyar és más népek irodalmából Marék Veronika: Coffi, Pocak és Paprika Bence Utrosa Gabriella: Visszahozott szép karácsony Varga József: Misi és a csodaegér Astrid Lindgren: Harisnyás Pippi Francesca Simon: Rosszcsont Peti - sorozat Megan McDonald: Durrbele Dorka - sorozat Geronimo Stilton: Geronimo - sorozat	Móra Ferenc: Kincskeresők kisködmön Nógrádi Gábor: Segítség, ember Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék Csukás István: A nagy ho-ho-ho-horgásznyáron Fekete István: Lutra Felix Salten: Bambi A. A. Milne: Micimackó Friedrich Joachim: 4 ½ jóbarát Thomas Brezina: A baj nem jár egyedül; Időkapu-sorozat Cindy Jefferies: Sztárképző-sorozat	Barcza Katalin: A kapu Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika Bálint Ágnes: Hajónapló Berg Judit: Rumini Czigány Zoltán: Csoda és Kósza Darvasi László: Trapiti és a borzasztó nyúl Schmuck Ottó: A kelyhesek titkos temploma Jonathan Swift: Gulliver utazásai A. S. Exupéry: A kis herceg Erich Kästner: A repülő osztály, A két Lotti, Emil és a detektívek Brunella Gasparini: Én és ők Jacqueline Wilson: A kofferes kislány Meg Cabot: A nevetlen hercegnő naplója Louis Sachar: Bradley, az osztály réme Christianna Brand: Nanny McPhee-sorozat Thomas Brezina: Penny-sorozat Debra Doyle & James D. Macdonald: Varázskör-sorozat (Mágusiskola, A torony titka ...)

ÍRÁS, ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

Fejlesztési célok

A tanulók:

- művészi szövegekhez kapcsolódva fejlesszék kreatív és reprodukív írásbeli szövegalkotási készségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
A tanulók: <ul style="list-style-type: none"> • leírják az olvasott epikai szövegek tartalmát, jellemzik a szereplőket, leírják a helyszínt, • rövid mesét írnak, • átírnak olvasott szöveget, • az olvasott műhöz más befejezést írnak, 		

- folytatják a történetet,
- kisebb elbeszélést, rövid leírást és jellemzést írnak,
- megfogalmazzák személyes és olvasmányélményeiket, kifejezik gondolataikat, véleményüket, érzelmeiket,
- írásaikhoz anyagot gyűjtenek, azt elrendezik,
- gondolkodástérképet/vázlatot készítenek,
- ügyelnek a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a pontos és megfelelő szóhasználatra, a helyesírásra,
- fejlesztik az önkifejezés és kreativitás képességét,
- *tanári felszólításra kézikönyvek segítségével kijavítják hibáikat,*
- *szövegeiket különböző számítógépes alkalmazások segítségével is megformálják és bemutatják,*
- *összehasonlítják, értékelik saját és társaik szövegét.*

- valamely szereplő nézőpontjából mesélik el a cselekményt, fejezik ki gondolataikat, érzelmeiket,

FOGALMAK

A tanulók értik, szóban és írásban megfelelően használják az alábbi fogalmakat:

4. osztály	5. osztály	6. osztály
főszereplő, mellékszereplő, <i>téma</i> , vers, <i>próza</i> , rím, versszak, verssor, mese, népmese, <i>műmese</i> , elbeszélés, rajzfilm, ifjúsági film, mesekezdő, mesevég, mesehős, meseszám	népköltészet, műköltészet, főszereplő, mellékszereplő, cselekmény, a cselekmény helye, ideje, csodás elemek, <i>képzeletbeli lény</i> , mese, népmese, műmese, népdal, monda, elbeszélés, <i>ifjúsági regény</i> , szólások, közmondások, találós kérdés	népköltészet, műköltészet, mese, népmese, tündérmese, állatmese, műmese, dal, népdal, ritmus, rím, monda, népmonda, Biblia, elbeszélés, elbeszélő költemény, költői jelző, megszemélyesítés, <i>hasonlat</i> , regény, ifjúsági regény, képregény, <i>kalandfilm</i>

JAVASOLT IRODALMI SZÖVEGEK

Kötelező jelleggel a következő szerzőktől kell szabadon választott műveket (műrészleteket) tárgyalni:

- Móra Ferenc,
- Lázár Ervin,
- Janikovszky Éva,
- egy kortárs költő vagy író (pl. Boldizsár Ildikó, Csukás István).

4. osztály	5. osztály	6. osztály
LÍRA		
Magyar népdalok Weöres Sándor: A tanévnyitáskor Nagy László: Dióverés Petőfi Sándor: Füstbe ment terv	Magyar népdalok Svéd gyermekversek Szinétár György: Szeptemberi cseppetés Muravidéki népdalok Petőfi Sándor: Nemzeti dal (részlet) József Attila: Mama Juhász Gyula: Karácsony felé	Szabó Lőrinc: Olvasás Roald Dahl: Tanács a televíziózással kapcsolatban Weöres Sándor: A tündér Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz Petőfi Sándor: Egy estém otthon, István öcsémhez, Az alföld Arany János: Családi kör
EPIKA		
Gárdonyi Géza: Iskolában Fehér Klára: Iskolapad Móra Ferenc: Három Matyi; A család; Rege a csodaszarvasról; Isten ostora; Vérszerződés Szép Ernő: A kolozsvári bíró Egy muravidéki mese Magyar népmesék: A teknős és a nyúl; A tücsök és a hangya; A tulipánná változott királyfi; A négy muzsikus (szlovén népmese); Az üres virágcserep; Az irigy testvér (magyar népmese)	Móra Ferenc: Szeptemberi emlék, A másik család, Öreg ember, öreg fa Móricz Zsigmond: Fillentő Bálint Tibor: Ha Simonnak hatalma volna Gyurkovics Tibor: Az én barátom Szinétár György: Atsip sé aksój Janikovszky Éva: Örülj, hogy fiú!, Örülj, hogy lány!, Velem mindig történik valami Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Magyar népmesék: Az ember a legerősebb; Az aranyparázs; A rátóti csikótojás; Almát szeméteri; Mátyás király meg az igazmondó juhász A balatoni kecskekörmök (magyar népmonda) A szúnyog meg a ló (észti népmese)	Móra Ferenc: A századik könyv Aiszóposz: A farkas és a bárány Puskin: Mese a halászlóról és a kis halról Nemes Nagy Ágnes: Jeromos, a remeterák Andersen: A teáskanna Gianni Rodari: Azok a boldogtalan kísértetek! Petőfi Sándor: János vitéz Prométheusz Biblia: A világ teremtése, A vízözön története; Jézus, az ember fia Gárdonyi Géza: Bűntárgyalás Örkény István: Nápolyi A bolond falu Az okos lány Gyűszű, Fésű, Hadd-el Tündérszép Ilona és Árgyélus A fehérló fia (magyar népmese) Hogyan győzte le a jaguárt a teknős? (indián népmese)
DRÁMA		
egy szabadon választott mese dramatizálása	Fekete István: Vuk (bábjelenetek vagy dramatizált részletek)	Móra Ferenc: A Pál utcai fiúk (dramatizált regényrészlet, pl. A gittegylet)
RAJZFILMEK, FILMEK		
Ludas Matyi; Vuk; Mesék Mátyás királyról; Tündér Lala; Az erdő kapitánya; János vitéz; A Pál utcai fiúk; Keménykalap és krumpliorr		

3.2.3 A tanulási képesség fejlesztése

Fejlesztési célok

A tanulók:

- sajátítsák el a vázlatkészítés, vázlatbővítés és -szűkítés készítésének képességét,
- alakítsák ki tanulási szokásaikat,
- ismerjenek meg tanulási technikákat,
- ismerjenek meg különféle forrásokat és azok értelemszerű használatát.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

4. osztály	5. osztály	6. osztály
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> • gyakorolják a vázlatkészítést, a vázlatbővítést és -szűkítést megadott szempontok szerint, • vázlataikat felhasználják szövegértelmezéshez és szövegalkotáshoz, • megismerik és alkalmazzák az összefoglalás sajátosságait és szerepét, • tapasztalatokat szereznek ismeretek, adatok, információk gyűjtésében (könyv- és könyvtárhasználat, verbális és nem verbális információk), • ismerkednek gyermekeknek szóló ismeretterjesztő művekkel, lexikonokkal, szótárakkal, gyakorolják használatukat, • ismerkednek különböző információhordozókkal (internet, CD-ROM).		

3.3 Harmadik nevelési-oktatási szakasz

3.3.1 Nyelvi nevelés

BESZÉDÉRTÉS, BESZÉD

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék a gondolatok, információk, érzelmek és vélemények érthető és hatékony verbális és nem verbális közlésének képességét,
- fejlesszék a különböző párbeszédes szituációkban való részvétel gyakorlatát,
- fejlesszék a szóbeli monologikus kommunikáció képességét,
- fejlesszék értékelő és önértékelő készségüket,
- törekedjenek a nyelvileg helyes és igényes beszédre, a helyes szó- és mondathasználatára, a közlési célnak és szándéknak megfelelően.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások:

7. osztály	8. osztály	9. osztály
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> • értelemszerűen részt vesznek kortársakkal és pedagógussal folytatott párbeszédekben, köznapi és közéleti beszélgetésben és telefonbeszélgetésben (tudakozódás, tájékoztatás, segélyhívás), ilyeneket tudnak kezdeményezni és befejezni, • megfelelően kifejezik kommunikációs szándékukat (megszólítás, köszönés, elköszönés, kérés, tudakozódás, köszönet, jókívánság, <i>részvétnyilvánítás</i>, véleménynyilvánítás, egyetértés és egyet nem értés, tetszés és nem tetszés stb.), • alkalmazkodnak a kommunikációs folyamat tényezőihez, • a gyakori beszédhelyzetekben megfelelően összehangolják a szóhasználatot, a kiejtést és a testbeszédet, • köznapi és közéleti (hivatalos) párbeszédes szövegeket hallgatnak meg, majd:<ul style="list-style-type: none"> – megállapítják a beszélgetőpartnereket, a beszélgetés témáját, körülményeit, valamint a lényeges adatokat, – értékelik a beszédpartnerek egymáshoz való érzelmi, társadalmi, életkori viszonyát (pl. ismerős/ismeretlen, partneri/alárendelt, <i>egykorú/különböző korú</i>), véleményüket megindokolják, – kifejtik véleményüket a beszédpartnerek nyelvi és nem nyelvi viselkedéséről (testbeszéd, <i>arcjáték</i>, szemkontaktus), – értékelik a beszédpartnerek nyelvi teljesítményét (érthetőség), • fokozatosan fejlesztik ismeretterjesztő szövegek (különböző leírások, ismertető, stb.), kiselőadások, hírek, közlemények és más monologikus szövegek (gratuláció, meghívás) értését úgy, hogy:		

- megállapítják a szöveg szándékát, megjósolják várható következményeit,
- megállapítják a lényeges adatokat, azokat gondolkodástérképbe rendezik,
- röviden összefoglalják a szöveget, *vázlatot készítenek,*
- *megkülönböztetik a tényt és a feltételezést, valamint a véleményt,*
- kifejtik véleményüket a szövegről (érdekesség, meggyőző erő, hitelesség),
- megfigyelik a beszélők szóbeli viselkedését, beleértve a nem verbális kommunikáció néhány elemét is (pl. a testbeszédet, az arcjátékot, a szemkontaktust),
- szótár/lexikon segítségével megmagyarázzák az ismeretlen szavakat,
- *tudatosítják, mi mindenre kell figyelni a szöveg meghallgatásakor,*
- spontán megnyilatkoznak mindennapi, *közéleti* és ismeretterjesztő témákról,
- beszédgyakorlatokat készítenek előre megadott témában:
  - beszámolnak valós, tévé- és olvasmányélményeikről,
  - bemutatják szülőfalujukat/városukat/*országukat,*
    - bemutatnak egyszerűbb munkafolyamatokat, ismert személyeket, *szokásokat/hagyományokat,*
    - film- és könyvismertetőt készítenek,
    - bemutatják a jövővel kapcsolatos terveiket,
    - *beszámolnak időszerű eseményekről,*
- adatokat gyűjtenek nyomtatott szövegekből, az internetről, személyektől, saját tapasztalataikból,
- gondolkodástérképet, vázlatot készítenek,
- szerepléskor jelzik a témát, megnevezik a forrásokat, megválaszolják a felmerülő kérdéseket, *kifejtik véleményüket,* állásfoglalásukat,
- törekednek a nyelvileg igényes és helyes beszédre, a helyes szóhasználatra, a mondatok változatos, a közlési célnak megfelelő használatára, a regionális köznyelv használatára, a megfelelő tempóra, a szünettartásra, a kiejtésre, a hangsúlyozásra és a hangletjtésre,
- törekednek a testbeszéd és az arcjáték *tudatos* használatára,
- alkalmazzák a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit,
- értékelik saját és társaik szereplését.

OLVASÁS (SZÖVEGÉRTÉS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- köznapi, közéleti és ismeretterjesztő szövegek hangos és néma olvasásával fejlesszék olvasási technikájukat és olvasásértési készségüket,
- ismeretterjesztő szövegek olvasásával fejlesszék a hangos olvasást, közéleti szövegek olvasásával pedig a felolvasást,
- fejlesszék értékelő és elemző készségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> köznapi és közéleti (hivatalos) szövegeket és más nem folyamatos szövegeket (pl. plakát, szórólap, grafikon, táblázat) olvasnak: <ul style="list-style-type: none"> – magán és <i>hivatalos</i> levelet, apróhirdetést, értesítést, <i>használati utasítást</i>, nyugtát, – kérvényt, önéletrajzt, pályázatot, megállapítják a szöveg szándékát, feladóját és címzettjét, a lényeges adatokat, megoldják a szöveg értését mérő feladatokat, értékelik a szöveget megfelelőség szempontjából, megvizsgálják a szöveg nyelvi megformáltságát, ismeretterjesztő és publicisztikai szövegeket olvasnak: hírt, (apró)hirdetést, időjárás-jelentést, reklámot, interjút, könyv- és filmismertetést, <i>közismert, neves magyarok életrajzát</i>, megállapítják a szöveg szándékát, témáját, a lényeges adatokat, szótár/lexikon segítségével megmagyarázzák az ismeretlen szavakat, gondolkodástérképet, vázlatot készítenek a szöveghez, gyakorolják a szó szerinti jelentésen túli lehetséges jelentések megértését, <i>kikövetkeztetik a szövegben ki nem fejtett tartalmakat</i>, megkülönböztetik az elbeszélő, a leíró és a párbeszédese részeket, felismerik a szöveg logikai viszonyait (előzmény, következmény, időrend, ok-okozat), <i>önállóan alkalmazzák a szövegelemzés alapvető eljárásait</i>, kifejtik véleményüket a szövegről (érdekesség, meggyőző erő, hitelesség). 		

ÍRÁS (ÍRÁSHASZNÁLAT, FOGALMAZÁS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék különböző nyomtatványok kitöltésének képességét,
- fejlesszék köznapi, közéleti és publicisztikai szövegtípusok alkotásának készségét,
- fejlesszék értékelő és érvelő készségüket,
- fejlesszék a számítógépes szerkesztés képességét.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> kitöltenek különböző formanyomtatványokat: megrendelőlapot, postai nyomtatványokat, kérdőívet, magánlevelet, hivatalos levelet, igazolást, apróhirdetést, hírt, könyv- és filmismertetőt, reklámot, interjút, 		

• személyeket, tárgyakat, jelenségeket mutatnak be, • elbeszéli terveiket, élményeiket, • adatokat gyűjtenek nyomtatott szövegekből, az internetről, személyektől, saját tapasztalataikból, • gondolkodástérképet/vázlatot készítenek, • ügyelnek a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a pontos és megfelelő szóhasználatra, a helyesírásra, • <i>tanári felszólításra kézikönyvek segítségével kijavítják hibáikat,</i> • szövegeiket különböző számítógépes alkalmazások segítségével is megformálják és bemutatják, • összehasonlítják, értékelik saját és társaik szövegét, • önállóan iskolai dolgozatként: – könyv- vagy filmismertetőt,	• önéletrajzot, <i>kérvényt</i> írnak,
– magán- vagy hivatalos levelet,	– önéletrajzot írnak.

ANYANYELVI ISMERETEK, FOGALMAK

Fejlesztési célok

A tanulók:

- bővítsék az igényes nyelvhasználathoz szükséges nyelvtani ismereteiket,
- tudjanak a megismert fogalmakra szövegben példákat keresni, az adott nyelvtani jelenségeket megnevezni,
- bővítsék ismereteiket a magyar és más nyelvekről, azok kapcsolatairól, használatáról,
- fejlesszék nyelvhelyességi, helyesejtési és helyesírási készségüket,
- gazdagítsák szókincsüket, kifejezőkészségüket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rokon és ellentétes jelentésű szavakat keresnek, alá- és fölérendelt fogalmakat gyűjtenek, • szócsaládokat alkotnak, • felismerik az egy- és többjelentésű szavakat, • megkülönböztetik a többjelentésű és az azonos alakú szavak jelentéseit, • képzett és összetett szavakat alkotnak, • megadott témában közmondásokat és szólásokat gyűjtenek, megmagyarázzák a leggyakoribb szólások és közmondások jelentését, • megértik az átvitt értelmű szavak jelentését a szövegekben, • <i>felismerik az idegen szavakat,</i> szótár segítségével megmagyarázzák jelentésüket, • megállapítják és nyelvileg kifejezik az események időbeli sorrendjét, • felismerik és kifejezik a cselekvések ok-okozati viszonyait, megkülönböztetik az okot a céltól, 		

- felismerik és kifejezik a cselekvések feltételeit,
- gyakorolják a szó- és a mondathangsúlyt, a hanglejtést,
- tanári segítséggel felismerik és kijavítják a leggyakoribb nyelvhelyességi hibákat (páros testrészek megnevezése, suksükölés, a *szokik* segédige használata, a névelő használata a személynevek előtt, a *-ban, -ben* rag használata)
- felismerik a tanult nyelvi-nyelvtani jelenségeket a gyakorlati tudás alapján,
- felismerik a nyelvi-nyelvtani jelenségek közötti összefüggéseket,
- elsajátítanak helyesírási tudnivalókat, gyakorolják azok alkalmazását:
  - az elválasztást,
  - a betűrendbe sorolást,
  - a *j* és az *ly* jelölését,
  - a rövid és hosszú magán- és mássalhangzók jelölését,
  - az *-ít, -ul, -ül* végű igék, a múlt és a jövő idejű, a felszólító és feltételes módú igealakok, valamint az igekötős igék írását,
  - a köznevek (ünnepek neve, népnevek!!!) és a tulajdonnevek írását,
  - a ragos főnevek írását (*-t, -val, -vel, -vá, -vé*), beleértve a régies családneveket is,
  - a rövidítések írását,
  - az *-ó, -ő, -ú, -ű* végű melléknevek, a fokozott melléknevek, az *-s* végű melléknevek *-an, -en* toldalékos alakjai és főnévből *-i* képzővel képzett melléknevek írását,
  - a tőszámnevek, sorszámnevek és törtszámnevek írását és toldalékolását,
  - a keltezés írását,
  - a vessző használatát az egyszerű és az összetett mondatban, az egyszerű és az összetett mondat végi írásjelek használatát,
  - az idézés szabályainak alkalmazását;
- beszélgetnek a nyelvek rokonságáról és jelentőségéről, a magyar nyelv eredetéről, szerepéről és helyzetéről,
- ismereteket szereznek az indoeurópai és a finnugor nyelvcsaládról,
- megismerik a magyar nyelv eredetét,
- tudatosítják az anyanyelv szerepét, jelentőségét a mindennapi életben, a tanulásban, a nemzettudat megőrzésében,
- beszélgetnek a magyar nyelv használatáról itthon, az anyaországban és másutt a világon, valamint a határon túl élő magyar kisebbségekről és a szóránymagyarságról,
- tudatosítják, hogy a magyar nyelv Magyarország államnyelve, a Muravidék kétnyelvű területén pedig a szlovénnel egyenrangú hivatalos nyelv,
- beszélgetnek a Szlovéniában használatos nyelvek helyzetéről és státuszáról,
- beszélgetnek a szomszédos országok államnyelveiről, a nyelvek helyzetéről az Európai Unióban, illetve annak intézményeiben,
- tudatosítják, hogy az anyanyelv megőrzése mellett fontos más nyelveket is tanulni.

Nyelvi-nyelvtani ismeretek

<p>1. A kommunikáció</p> <p>2. A szófajok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az ige (külön tekintettel az igemódokra), • a főnév, • a melléknév, • a számnév, • a névmás, • a névszók toldaléka, • az igenevek (<i>melléknévi igenév</i>), • a határozószó, • a névutó, • egyéb szófajok. 	<p>1. A kommunikáció</p> <p>2. A szöveg</p> <p>3. Szövegtípusok</p> <p>4. Az egyszerű mondat.</p> <p>5. Mondatrészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a mondat fő részei (alany, állítmány), • a bővítmények (tárgy, hely-, idő-, mód-, állapot-, társ-, eszköz-, ok-, cél- és állandó határozó, <i>képes helyhatározó</i>, minőség-, mennyiség- és birtokos jelző) 	<p>1. A kommunikáció</p> <p>2. Az összetett mondat és az idézés módjai</p> <p>3. A szó és a szóalkotás.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szóalkotás módjai: a szóösszetétel, a szóképzés, <i>mozaikszavak alkotása</i> <p>4. A magyar nyelv története, a nyelvemlékek</p> <p>5. A szavak eredete</p> <p>6. A szóképzés rétegződése</p>
<p>A tanulók értik és használják az alábbi fogalmakat:</p>		
<p>testbeszéd, gesztus, szófaj, ige, főnév, köznév, tulajdonnév, melléknév, számnév, névmás, igenév, <i>melléknévi igenév</i>, határozószó, névelő, névutó, igekötő, <i>indulatszó, módosítószó</i></p>	<p>kommunikáció, feladó, címzett, üzenet, <i>kód, csatorna</i>, testbeszéd, szöveg, cím, szövegkohézió, egyszerű mondat, összetett mondat, alany, állítmány, tárgy, határozó, hely-, idő-, mód-, eszköz-, ok-, cél-, állapot-, társ-, részes-, állandó határozó (<i>vonzat</i>), <i>képes helyhatározó</i>, minőség-, mennyiség-, birtokos jelző (<i>ágrajz</i>)</p>	<p>testbeszéd, gesztus, mimika, főmondat, mellékmondat, az alárendelő és mellérendelő mondatok fajtái, idéző mondat, idézet, utalószó, kötőszó, szóalkotás, szótő, toldalék, összetett szó, képzett szó, <i>mozaikszó</i>, nyelvcsalád, őshaza, jövevényszó, idegen szó, nyelvemlék, köznyelv, irodalmi nyelv, nyelvjárás</p>

3.3.2 Irodalmi nevelés

SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS FEJLESZTÉSE SZÓBAN, MEMORITEREK

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék irodalmi művek és azok adaptációi (színház, film ...) befogadásának képességét,
- mélyítsék el az irodalom iránti érdeklődésüket,
- fejlesszék szóbeli reprodukív és kreatív szövegalkotási készségüket,
- fejlesszék ítéliképességüket, erkölcsi és esztétikai érzéküket,
- tudjanak ismert szövegeket dramatikus játékkal megjeleníteni,
- tanuljanak meg és szöveghűen mondjanak el memoritereket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
A tanulók:		
<ul style="list-style-type: none"> • lírai verseket, balladákat, elbeszélő költeményeket, <i>románcot</i>, mondákat, elbeszéléseket, naplót, regényrészleteket hallgatnak meg, • néhány mondatban megfogalmazzák érzelmeiket, benyomásaikat, gondolataikat, • összefoglalják a szöveg tartalmát, • kifejtik véleményüket a szövegről, • megtekintenek színházi előadást, ifjúsági és más játékfilmeket, megfogalmazzák benyomásaikat, gondolataikat, összefoglalják az előadás, ill. film tartalmát, cselekményét; <i>összehasonlítják az irodalmi művel,</i> • különbséget tesznek tragikus és komikus között, • észrevesznek emberi-társadalmi problémákat, <i>erkölcsi-esztétikai értékeket</i>, gazdagítják képzeletvilágukat, cselekvés- és magatartásmintákat sajátítanak el, • azonosulnak egyes szereplőkkel, másoktól viszont <i>indoklással</i> elhatárolódnak, • kifejtik véleményüket a színházi előadásról, filmről, a szereplők cselekedeteiről és nézeteiről, illetve az irodalmi műsorról, • vitát folytatnak a közösen látott filmről, színházi előadásról, • megismerik a színházzal és a filmmel kapcsolatos alapfogalmakat (rendező, színész, jelmez, díszlet, színpad, <i>világítás, zene, forgatókönyv</i> stb.), • ismert szöveget megjelenítenek dramatikus játékkal, fejlesztve identifikációs készségüket, kipróbálnak különféle dramatikus formákat (helyzetgyakorlat, improvizáció), • megtanulnak és elmondanak néhány verset és rövid prózai részletet, törekednek a kifejező előadásmódra, gyakorolva a nyilvános szereplést, • olvasott műhöz más előzményt vagy befejezést képzelnek el, • bemutatják cselekmény valós és képzeletbeli helyszínét, • elmondják a cselekményt valamely szereplő nevében, • jellemzik az irodalmi hősöket külső és belső tulajdonságai alapján.		

OLVASÁS (SZÖVEGELEMZÉS)

Fejlesztési célok

A tanulók:

- irodalmi szövegek hangos és néma olvasásával fejlesszék az értő olvasás és felolvasás képességét,
- mélyítsék el az irodalom iránti érdeklődésüket,
- fejlesszék ítéliképességüket, erkölcsi és esztétikai érzéküket,
- szerezzenek irodalomelméleti és -történeti ismereteket.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lírai verseket, balladákat, elbeszélő költeményeket, románcot, mondákat, elbeszéléseket, naplót, regényrészleteket olvasva fejlesztik a hangos és néma értő olvasás képességét, • megadott szempontok szerint értékeli az olvasott műveket, • megkülönböztetik a művészi és a nem művészi szövegeket, a népköltészeti és a műköltészeti alkotásokat, a műnemeket, a szép- és a szórakoztató irodalmat, • a javasolt irodalmi művek jegyzékében *-gal jelölt magyar szerzőket kronológiailag elhelyezik, • a **-gal jelölt műveknek meghatározzák szerzőjét, • felismerik a lírai művek középpontjában álló gondolatot, illetve érzelmet, • meghatározzák a versek fajtáját témájuk alapján (tájleíró, szerelmi, forradalmi, hazaszerető), • ismerik a dal, tájleíró költemény, költői levél, epigramma, himnusz, óda, elégia és <i>rapshódia</i> műfaji jellemzőit, meghatározzák műfajukat, • ismerik a <i>szabadvers sajátosságait</i>, • felismerik a képverset, • megállapítják a mű hangulatát és hangnemét, • felismerik a tanult költői képeket (költői jelző, hasonlat, megszemélyesítés, metafora), a szimbólumot és egyes alakzatokat (ismétlés, refrén, ellentét, fokozás, költői kérdés, alliteráció), azok szerepét és hangulati hatását, • felismerik a versszakokat, megállapítják a vers szerkezetét, • felismerik a páros, a kereszt-, az <i>ölelkező</i> és a félrímet, • megállapítják epikai művek témáját és üzenetét, • ismerik a monda, ballada, elbeszélő költemény, elbeszélés és regény műfaji jellemzőit, meghatározzák műfajukat, • meghatározzák az ifjúsági, történelmi és <i>fantasy-regény</i> műfaját, • felfogják a cselekmény menetét, • megállapítják, ki meséli el a cselekményt, • megállapítják a valóságos és <i>elképzelt helyszínt</i>, valamint az időt, • felismerik a mű szerkezetét (tetőpont, fordulópont), • megállapítják a fő- és a mellékszereplőket, • jellemzik a szereplőket, tulajdonságaik alapján csoportosítják őket, véleményt mondanak róluk, azt indokolják, • megkülönböztetik az elbeszélő, leíró és párbeszédes részeket, • elképzelik az olvasott szöveg folytatását, más befejezését, • téma, szerző vagy egyéb szempont szerint csoportosítják az olvasott szövegeket, • megoldják a szövegfeldolgozás írásbeli feladatait, • dramatizációval megjelenítenek epikai műveket, illetve műrészleteket, • felismerik a drámai cselekményt és szerkezetet, • különbséget tesznek tragédia és komédia között, • felismerik a komikumot és a tragikumot, • jellemzik a szereplőket, csoportosítják őket, megfigyelik tetteiket, véleményt mondanak róluk, azt indokolják, 		

- részt vesznek a művek kiváltotta élményekről folyó beszélgetésekben,
- az olvasott művekről, élményeikről szóló beszélgetésekben megkülönböztetik a szép és a csúnya, a jó és a rossz, az igazság, a szomorú és a vidám fogalmát,
- felismerik az olvasott művekben a humort, a tragikumot és az iróniát,
- fejlesztik saját álláspontjuk megjelenítésének, átélésének képességét, valamint az empátikus képességét,
- olvasmányaik során megtapasztalják különböző kultúrák eltérő életmódját és szokásait.

Házi olvasmányként rövidebb és hosszabb műveket olvasnak, felidézik a cselekményt, megértik a szereplők cselekedeteit, jellemét, nézeteit, kifejtik erről véleményüket, és mindezt írásban megfogalmazzák.

KÖTELEZŐ		
Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részletek) és egy G. Szabó Judit-regény (A macskát visszafelé simogatják, Ez mindennek a teteje!, Mari, ne bomolj!) vagy Nógrádi Gábor: Pete Pite	Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője és Sohonyai Edit: Macskaköröm vagy Fekete István: Tüskevár vagy Téli berek	Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig és Szabó Magda: Születésnap vagy Abigél
VÁLASZTHATÓ		
Bálint Ágnes: Szeleburdi család Békés Pál: A Bölcs Hiánypótló Böszörményi Gyula: Gergő és az álmofogók Berkes Péter: Az öreg bánya titka Dóka Péter: Az ellopott zsiráf Tatay Sándor: Kinizsi Pál Kiss Attila: Altináj Varga József: A lendvai vár kapitánya Kipling: A dzsungel könyve Katherine Paterson: Csillagnéző Christine Nöstlinger: Szép kis család, A cseregyerek Paula Fox: Majomsziget Jacqueline Wilson: Komisz lányok	Békés Pál: A kétbalkezes varázsló Fehér Klára: Bezzeg az én időmben Nógrádi Gábor: Gyerekrablás a Palánk utcában Szalay Lenke: Mogyoró és a Fiú J. K. Rowling: Harry Potter Mark Twain: Tom Sawyer kalandjai Karl May: Winnetou Orlev Uri: Sziget a romok között Tormod Haugen: Zeppelin	Nagy Katalin: Intőkönyvem története Kertész Erzsébet-regények Dániel Anna: Hiányzik Szecső Sohonyai Edit: Engem szeress!, Le a csajokkal!, Le a pasikkal! Oláh Ibolya naplója Anyácskától Szabó Napsugár: Szelina, a föld szíve Gergely Márta: Szöszi J. R. R. Tolkien: Gyűrűk ura (részlet) Charles Dickens: Twist Olivér Margaret Mahy: Átváltozás Sharon Creech: Anya nélkül soha Louis Sachar: Stanley, a szerencse fia

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

Fejlesztési célok

A tanulók:

- művészi szövegekhez kapcsolódva fejlesszék kreatív és reprodukív írásbeli szövegalkotási készségüket,

- fejlesszék ítéliképességüket, a véleménykifejtés és érvelés képességét.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leírják az olvasott epikai szövegek tartalmát, jellemzik a szereplőket, leírják a helyszínt, • olvasmánynaplót vezetnek, • könyvismertetőt írnak, • <i>bemutatnak szerzőket,</i> • különböző nézőpontokból átírnak olvasott szöveget, • az olvasott műhöz más befejezést, folytatást írnak, illetve megfogalmazzák az előzményeket, • leírnak képzeletbeli helyszínt, szereplőt, • <i>párbeszédes formát átírnak elbeszélőbe, és fordítva,</i> • rímelő verssorokat alkotnak, • <i>képregényt készítenek,</i> • elbeszélést, leírást és jellemzést írnak, • megfogalmazzák személyes és olvasmányélményeiket, kifejezik gondolataikat, véleményüket, érzelmeiket, • írásaikhoz anyagot gyűjtenek, azt elrendezik, • gondolkodástérképet/vázlatot készítenek, • ügyelnek a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a pontos és megfelelő szóhasználatra, a helyesírásra, • fejlesztik az önkifejezés és kreativitás képességét, • tanári felszólításra kézikönyvek segítségével kijavítják hibáikat, • <i>szövegeiket különböző számítógépes alkalmazások segítségével is megformálják és bemutatják,</i> • <i>összehasonlítják,</i> értékeli saját és társaik szövegét. • Önállóan iskolai dolgozatként: <ul style="list-style-type: none"> – egy elbeszélést és egy leírást. 		
	<ul style="list-style-type: none"> – egy leírást és egy jellemzést. 	<ul style="list-style-type: none"> – egy kreatív jellegű szöveget és egy irodalmi témájú dolgozatot írnak.

FOGALMAK

A tanulók értik és szóban és írásban megfelelően használják az alábbi fogalmakat:

7. osztály	8. osztály	9. osztály
elbeszélő költemény, cselekmény, ének, <i>mottó</i> , költői levél, költői jelző, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, refrén, történelmi regény, népballada, műballada, monda, legenda, ballada, konfliktus, főszereplő	reformkor, elégia, epigramma, himnusz, óda, tájleíró költemény, forradalmi költészet, dal, <i>rapszódia</i> , páros rím, keresztrím, félrím, <i>öllekező rím</i> , elbeszélés, karcolat, dráma, komédia, komikum	szimbólum, szimbolizmus, szerelmi líra, hazaszerető vers, Nyugat, elbeszélés, regény, realizmus, <i>razglednica</i> , modern líra, <i>szabadvers</i> , fantasztikum, tragédia, tragikum

JAVASOLT IRODALMI SZÖVEGEK

Kötelező a *-gal jelölt szerzők és a **-gal jelölt művek tárgyalása, ismerete. Emellett kötelező a következő szerzők szabadon választott műveinek (részleteinek) a tárgyalása, illetve a szerzők ismerete:

- Békés Pál,
- Szabó Magda,
- legalább három kortárs szerző (pl. Lackfi János, Tóth Krisztina, Szálinger Balázs, Grecsó Krisztián).

7. osztály	8. osztály	9. osztály
LÍRA		
Petőfi Sándor*: Arany Jánoshoz Arany János*: Válasz Petőfinek Tóth Árpád: Láng Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért	Janus Pannonius*: Pannónia dicsérete Kölcsey Ferenc*: Huszt, Himnusz**; Vörösmarty Mihály*: Szózat**; Petőfi Sándor: Kiskunság; Szeptember végén**; Nemzeti dal**, Egy gondolat bánt engemet**	Ady Endre*: Párisban járt az Ősz; Őrizem a szemed**; Babits Mihály*: Hazám!, Messze messze Kosztolányi Dezső*: Mostan színes tintákról álmodom József Attila*: Anyám**, Tiszta szívvel Radnóti Miklós*: Nem tudhatom**; Razglednicák; Varga József: Vallomás Szúnyogh Sándor: Halicanumi üzenet
EPIKA		
Kőműves Kelemenné A fehér ló mondája Balatoni kecskeköröm Mátyás király meg Markóp Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka Arany János: Mátyás anyja, Rege a csodaszarvasról, Toldi (részletek) Fazekas Mihály: Ludas Matyi (részletek) Sánta Ferenc: Három hely Gárdonyi Géza*: Egri csillagok** Fekete István: Fészekrablás Móra Ferenc: Kuckó király Gyurkovics Tibor: Tükröm, tükröm, mondd meg nékem...	Arany János: A walesi bárdok Jókai Mór*: Az arany ember (részlet) Lázár Ervin: Az asszony Mikszáth Kálmán*: Szent Péter esernyője (részlet) **; A néhai bárány**; Bede Anna tartozása	Varró Dániel*: Túl a Maszat-hegyen (részletek) Móricz Zsigmond*: Hét krajcár**; Légy jó mindhalálig (részlet)** Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) Kertész Imre*: Sorstalanság (részlet) ** Déry Tibor: Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról (részlet) J. R. R. Tolkien: A gyűrűk ura (részlet)
DRÁMA		
A Toldi dramatizálása, Németh Ervin: Ludas Matyi (részlet)	Moliere: Fösvény	Shakespeare: Romeo és Júlia (részlet)

3.3.3 A TANULÁSI KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

Fejlesztési célok

A tanulók:

- fejlesszék vázlatkészítési, vázlatbővítési és -szűkítési képességeiket,
- ismerjenek meg különféle forrásokat és azok értelemszerű használatát.

Tanítási tartalmak és módszertani utasítások

7. osztály	8. osztály	9. osztály
A tanulók: <ul style="list-style-type: none"> • önállóan vázlatot készítenek, megadott szempontok szerint bővítik azt, • vázlataikat felhasználják szövegértelmezéshez és szövegalkotáshoz, • összefoglalnak, tömörítenek, jegyzetelnek, • ismereteket, adatokat, információkat gyűjtenek különböző forrásokból, információhordozókról, megfelelően feltüntetik a forráshelyeket, • megvizsgálják a források hitelességét.		

4 KÖVETELMÉNYEK

A kövér betűs írással írt minimális követelmények a továbbhaladás feltételét jelentik. Az alsóbb osztályok követelményei a felsőbb osztályokban is követelménynek számítanak.

4.1 Első nevelési-oktatási szakasz

A tanuló:

- értse meg a tanítói és tanulói közléseket,
- **tudjon köszönni** felnőtteknek és gyerekeknek a napszaknak megfelelően, tudjon megszólítani, **bemutatkozni, segítséget kérni**, segítséget megköszönni, bocsánatkérést és gratulációt kifejezni,
- legyen képes számára ismerős témáról megadott szavak vagy képek, képsorok segítségével felkészülés után szóban rövid elbeszélő és leíró szöveget alkotni,
- **tudjon olvasott vagy hallott szöveggel kapcsolatosan** kérdéseket feltenni és **kérdésekre válaszolni**,
- tudjon elmondani egy-két memoritert,
- **ismerje, olvassa és írja a nyomtatott és írott betűket**,
- **tudjon felkészülés után hangosan olvasni rövidebb, életkorának megfelelő szövegeket**,
- **tudjon némán olvasni rövidebb, életkorának megfelelő köznapi és közéleti szövegeket**, értse meg azok alapvető adatait,
- tudjon némán olvasott rövid irodalmi szöveg alapján válaszolni olyan kérdésekre, hogy miről szól a szöveg, kik a szereplők, hol, mikortörtént valami stb.,
- **tudjon írott betűkkel szöveget másolni, írni**, tollbamondást írni,
- tudjon minta alapján meghívót és üdvözetet írni,
- tudjon képről, képsorról néhány összefüggő mondatot alkotni,
- **használja a nagy kezdőbetűket mondatkezdéskor**, a személynevekben és a közvetlen környezetében előforduló egyszerűbb földrajzi nevekben,
- tudja csoportosítani a szavakat kérdések segítségével (ki?, mi?, milyen?, mit csinál?),
- **tudja elmondani a magyar ábécét**,
- **különböztesse meg a magán- és mássalhangzókat**, azok hosszúságát,
- tudjon elválasztani egyszerű szavakat a szótagolás szabályai szerint,
- ismerje fel a kijelentő és a kérdő mondatot,
- ismerje fel a verset és a mesét.

4.2 Második nevelés-oktatási szakasz

A tanuló:

- **legyen képes eligazodni a mindennapi kommunikációs élethelyzetekben:** kapcsolatfelvétel (bemutatkozás, köszönés), kérés, köszönetnyilvánítás; telefonbeszélgetés,
- **tudjon elnézést kérni,** egyetértést kifejezni, egyszerűbb véleményt kifejezni,
- **legyen képes megállapítani hallott nem művészi szöveg lényeges adatait,** fejtse ki véleményét a szövegről,
- **legyen képes élménybeszámolót, egyszerűbb személy-, állat- és tárgyírást,** ismeretterjesztő szöveg alapján rövidebb beszámolót készíteni,
- **legyen képes elmondani hallott vagy olvasott irodalmi szöveg tartalmát,**
- legyen képes történetet folytatni és befejezni,
- szóbeli megnyilatkozásaiban használja a köznyelvet, megközelítőleg megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással beszéljen,
- legyen képes szöveghűen, megközelítőleg megfelelő szünettartással és hangsúllyal elmondani a tanult memoritereket,
- **legyen képes felkészülés után** megközelítőleg megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, értelmi szünettartással szöveget **folyamatosan felolvasni,**
- különböztesse meg az irodalmi és nem irodalmi szöveget,
- tudjon olvasott szövegben felismerni, keresni (egyszerűbb) rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat,
- **legyen képes egy oldalnyi, életkorának megfelelő nem művészi szöveg néma olvasására,** állapítsa meg a szöveg lényeges adatait (címezett, feladó, téma, szándék),
- legyen képes irodalmi szövegekben elkülöníteni a valóságost a képzeletbelitől,
- állapítsa meg irodalmi szövegek formáját (vers, próza),
- **állapítsa meg az epikai művek témáját, szereplőit, valamint a cselekmény helyét, idejét és menetét,**
- fogalmazza meg az irodalmi szöveg üzenetét, fejtse ki véleményét a szövegről,
- állapítsa meg a vers szerkezetét (versszak, verssor), ismerje fel a páros rímet, tudjon költői jelzőt keresni,
- **tudjon egyszerű köznapi és közéleti szöveget (meghívó, gratuláció, levél), valamint elbeszélést,** leírást és egyszerűbb jellemzést alkotni,
- **tudja irodalmi szöveg tartalmát írásban összefoglalni,**

- tudja irodalmi szöveg folytatását, befejezését megalkotni,
- **jelölje megfelelően a mondatkezdést és a mondatzárást az egyszerű mondatban**, használja megfelelően a vesszőt felsoroláskor és a *hogy* kötőszó előtt,
- jelölje megfelelően a *j* és *ly* betűt,
- **jelölje megfelelően a hosszú és rövid magán- és mássalhangzókat** a gyakran használt szavak zömében (múlt idő, melléknevek, főnevek, névutók),
- **használja helyesen a nagy kezdőbetűt személynevekben, állatnevekben** és a szélesebb környezetéből (Szlovénia és Magyarország) származó gyakran használt földrajzi nevekben, intézménynevekben (iskola), ismert irodalmi alkotások címében,
- írja helyesen a keltezés egyszerű formáját, a számokat kétezerig,
- ismerje a magyar nyelv sajátos helyzetét,
- különböztesse meg és többnyire a beszédhelyzetnek megfelelően használja a tájszólást és a köznyelvet,
- **tudjon betűrendbe sorolni, egyszerű szavakat elválasztani**,
- ismerje fel és különböztesse meg a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, toldalék nélküli tő- és sorszámnév), az egyszerű mondat fajtáit a beszélő szándéka szerint,
- tudjon összetett szavakat alkotni, egyszerűbb szavakat képezni,
- különböztesse meg a népköltészeti és a műköltészeti alkotásokat,
- ismerje a mese jellemzőit (mesekezdés, mesezárás, meseszám, csoda).

4.3 Harmadik nevelési-oktatási szakasz

A 7. osztály végi követelmény

BESZÉDÉRTÉS, BESZÉD

A tanuló:

- **legyen képes eligazodni a mindennapi kommunikációs élethelyzetekben**, többnyire alkalmazkodjon a beszédhelyzethez, tartsa be az alapvető udvariassági normákat,
- tudjon beszélgetést kezdeményezni és befejezni,
- **tudja kifejezni kommunikációs szándékait (tudakozódás, véleménynyilvánítás, egyetértés, egyet nem értés, tetszés, nem tetszés),**
- **legyen képes megállapítani hallott nem művészi szöveg lényeges adatait**, fejtse ki véleményét a szövegről,
- **ismerje fel a beszéd társakat**, határozza meg érzelmi viszonyukat,
- **legyen képes élménybeszámolót, leírást**, ismeretterjesztő szöveg alapján beszámolót **készíteni**,
- **tudja elmondani hallott vagy olvasott irodalmi szöveg tartalmát**, fejtse ki véleményét a szövegről,
- legyen képes történetet folytatni, előzményét elmondani,
- vegyen részt közös dramatizálásban,
- legyen képes szöveghűen, megfelelő szünettartással és hangsúllyal elmondani két memoritert,
- szóbeli megnyilatkozásaiban használja a köznyelvet, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással beszéljen,
- tanári felszólításra és segítséggel javítsa ki nyelvhelyességi hibáit.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

A tanuló:

- **legyen képes folyamatosan**, érthetően, megközelítőleg megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással **felolvasni**,
- **legyen képes egyoldalnyi, életkorának megfelelő szöveg néma olvasására**, **állapítsa meg a szöveg lényeges adatait** (címezett, feladó, **téma**, szándék), fejtse ki véleményét a szövegről,
- **állapítsa meg irodalmi szövegek formáját (vers, próza)**,
- **állapítsa meg az epikai művek témáját, szereplőit, cselekményük helyét, idejét és menetét**, az ok-okozati összefüggéseket, tudja csoportosítani a szereplőket,
- fogalmazza meg az irodalmi szöveg üzenetét, fejtse ki véleményét a szövegről,

- **tudjon olvasott szövegben rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat keresni,**
- állapítsa meg a vers szerkezetét (versszak, verssor), ismerje fel a páros rímet, tudjon költői jelzőt és hasonlatot keresni.

ÍRÁS, ÍRÁSHASZNÁLAT

A tanuló:

- **tudjon betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül írni,**
- tudjon egyszerűbb nyomtatványokat kitölteni,
- **tudjon magánlevelet, valamint elbeszélést, leírást és jellemzést írni,**
- **tudja irodalmi szöveg tartalmát összefoglalni,**
- tudjon irodalmi szöveghez előzményt, folytatást, illetve más befejezést alkotni,
- **jelölje megfelelően a mondatkezdést és a mondatzárást az egyszerű mondatban,** használja megfelelően a vesszőt felsorolásakor, a *hogy* és a *mert* kötőszó előtt,
- **jelölje megfelelően a *j* és *ly* betűt, a hosszú és rövid magán- és mássalhangzókat (múlt idő, melléknevek – főnevek, névutók) a gyakran használt szavak zömében,**
- **használja helyesen a nagy kezdőbetűt személynevekben, állatnevekben, a gyakran használt földrajzi nevekben,** az ismert intézménynevekben, ismert irodalmi alkotások címében,
- **írja kis kezdőbetűvel a népek és ünnepek nevét,**
- tudjon kelteztést írni, **írja helyesen a tőszámneveket kétezerig,**
- írja egybe az igekötőt az igével, ha az megelőzi az igét,
- megfelelően jelölje a teljes hasonulás egyszerűbb eseteit (egyjegyű mássalhangzó + *-val, -vel*).

NYELVI, IRODALMI ÉS EGYÉB ISMERETEK

A tanuló:

- különböztesse meg és többnyire a beszédhelyzetnek megfelelően használja a tájszólást és a köznyelvet,
- ismerje a magyar nyelv szerepét és státuszát az anyaországban és Szlovéniában,
- **olvasott szövegben ismerje fel és különböztesse meg a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, a személyes, a kérdő és a mutató névmások), az egyszerű mondat fajtáit a beszélő szándéka szerint,**
- ismerje a regény és elbeszélő költemény műfaját, ismerje egy-két műfaji jellemzőjüket.

A 8. osztály végi követelmény

BESZÉDÉRTÉS, BESZÉD

A tanuló:

- **legyen képes eligazodni a mindennapi kommunikációs élethelyzetekben**, többnyire alkalmazkodjon a beszédhelyzethez, **tartsa be az alapvető udvariassági normákat**,
- **tudjon beszélgetést kezdeményezni és befejezni**,
- **tudja kifejezni kommunikációs szándékait (véleménynyilvánítás, egyetértés, egyet nem értés, tetszés, nem tetszés)**,
- **legyen képes megállapítani hallott nem művészi szöveg lényeges adatait**, fejtse ki véleményét a szövegről,
- **ismerje fel a beszédpartnereket**, határozza meg érzelmi és társadalmi viszonyukat,
- **legyen képes élménybeszámolót, leírást**, ismeretterjesztő szöveg alapján beszámolót **készíteni**,
- **tudja elmondani hallott vagy olvasott irodalmi szöveg tartalmát**, fejtse ki véleményét, jellemezze valamelyik szereplőt,
- legyen képes történetet folytatni, előzményét elmondani,
- vegyen részt közös dramatizálásban,
- legyen képes szöveghűen, megfelelő szünettartással és hangsúllyal elmondani két memoritert,
- szóbeli megnyilatkozásaiban használja a köznyelvet, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással beszéljen,
- tanári felszólításra és segítséggel javítsa ki nyelvhelyességi hibáit.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

A tanuló:

- **legyen képes folyamatosan, érthetően**, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással **felolvasni**,
- **legyen képes másfél oldalnyi, életkorának megfelelő szöveg néma olvasására, állapítsa meg a szöveg lényeges adatait (címezett, feladó, téma, szándék)**, fejtse ki véleményét a szövegről,
- állapítsa meg irodalmi szövegek formáját (vers, próza),
- ismerje fel irodalmi szövegek tagolódását (bekezdések; versszakok, verssorok),
- **állapítsa meg az epikai művek cselekményének helyét, idejét és menetét**, az ok-okozati összefüggéseket, tudja csoportosítani a szereplőket,
- fogalmazza meg az irodalmi szöveg üzenetét, fejtse ki véleményét a szövegről,

- **tudjon olvasott szövegben rokon értelmű és ellentétes jelentésű**, valamint hangutánzó **szavakat keresni**,
- **ismerje fel a páros és a keresztrímet**, tudjon költői jelzőt és hasonlatot keresni.

ÍRÁS, ÍRÁSHASZNÁLAT

A tanuló:

- **tudjon betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül írni**,
- tudjon nyomtatványokat kitölteni,
- **tudjon könyvismertetőt**, valamint **elbeszélést, leírást** és jellemzést írni,
- **tudja irodalmi szöveg tartalmát összefoglalni**,
- tudjon irodalmi szöveghez előzményt, folytatást, illetve más befejezést alkotni,
- **jelölje megfelelően a mondatkezdést és a mondatzárást az egyszerű mondatban**, használja **megfelelően a vesszőt felsoroláskor**, a **hogy**, a **mert** és a **de** **kötőszó előtt**,
- **jelölje megfelelően a j és ly betűt**, a **hosszú és rövid magán- és mássalhangzókat** (múlt idő, melléknevek – főnevek, névutók) **a gyakran használt szavak zömében**,
- **használja helyesen a nagy kezdőbetűt személynevekben, állatnevekben, az ismert földrajzi és intézménynevekben**, valamint az irodalmi alkotások címében,
- **írja kis kezdőbetűvel a népek és ünnepek nevét**,
- **tudjon keltezést írni**, **írja helyesen a tőszámneveket kétezerig**, valamint a betűkkel írt sorszámneveket,
- **írja egybe az igekötőt az igével**, ha az megelőzi az igét,
- **megfelelően jelölje a teljes hasonulás egyszerűbb eseteit (egyjegyű mássalhangzó + -val, -vel; -vá, -vé)**.

NYELVI, IRODALMI ÉS EGYÉB ISMERETEK

A tanuló:

- **különböztesse meg a tájszólást és a köznyelvet**,
- **ismerje a magyar nyelv szerepét és státuszát az anyaországban és Szlovéniában**,
- **ismerje fel és különböztesse meg a tanult szófajokat** (ige, főnév, melléknév, számnév, a személyes, a kérdő és a mutató névmások), **az egyszerű mondat fajtáit a beszélő szándéka szerint**, az egyszerű mondat részeit (igei állítmány, alany, tárgy, idő- és helyhatározó, minőségjelző),
- **ismerje a regény**, az elbeszélő költemény és az elbeszélés **műfaját**, ismerje egy-két műfaji jellemzőt.

A 9. osztály végi követelmény

BESZÉDÉRTÉS, BESZÉD

A tanuló:

- **legyen képes eligazodni a mindennapi kommunikációs élethelyzetekben**, alkalmazkodjon a beszédhelyzethez, **tartsa be az alapvető udvariassági normákat**,
- **tudjon beszélgetést kezdeményezni és befejezni**,
- **tudja kifejezni kommunikációs szándékait (tudakozódás, véleménynyilvánítás, egyetértés, egyet nem értés, tetszés, nem tetszés)**,
- **állapítsa meg hallott nem művészi szöveg lényeges adatait**, fejtse ki véleményét a szövegről,
- **legyen képes élménybeszámolót, leírást**, ismeretterjesztő vagy médiaszöveg alapján beszámolót **készíteni**, azt közönség előtt bemutatni,
- **tudja elmondani hallott vagy olvasott irodalmi szöveg tartalmát**, fejtse ki véleményét, jellemezze valamelyik szereplőt,
- **legyen képes történetet folytatni**, előzményét elmondani,
- vegyen részt közös dramatizálásban,
- legyen képes szöveghűen, megfelelő szünettartással és hangsúllyal elmondani két memoritert,
- szóbeli megnyilatkozásaiban használja a köznyelvet, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással beszéljen,
- tanári felszólításra és segítséggel javítsa ki nyelvhelyességi hibáit.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

A tanuló:

- **legyen képes folyamatosan, érthetően**, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és szünettartással **felolvasni**,
- **legyen képes másfél oldalnyi, életkorának megfelelő szöveg néma olvasására**, az olvasottak rövid összegzésére, **oldja meg az alapvető információkat feltáró szövegértési feladatokat**, fejtse ki véleményét a szövegről,
- **állapítsa meg irodalmi szövegek formáját (vers, próza)**,
- **ismerje fel irodalmi szövegek tagolódását** (bekezdések; versszakok, verssorok),
- **állapítsa meg az epikai művek cselekményének helyét, idejét és menetét**, az ok-okozati összefüggéseket, tudja csoportosítani a szereplőket,
- ismerje fel a drámai szöveget, különböztesse meg a komikust és a tragikust,
- **fogalmazza meg az irodalmi szöveg üzenetét**, fejtse ki véleményét a szövegről,

- **tudjon rokon értelmű és ellentétes jelentésű**, valamint hangutánzó **szavakat keresni**,
- állapítsa meg a vers szerkezetét (versszak, verssor), **ismerje fel a páros és a keresztrímet, tudjon költői jelzőt**, hasonlatot és megszemélyesítést **keresni**.

ÍRÁS, ÍRÁSHASZNÁLAT

A tanuló:

- **tudjon betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül írni**,
- **tudjon nyomtatványokat kitölteni**,
- **tudjon önéletrajzot, levelet, valamint elbeszélést, leírást és jellemzést írni**,
- **tudja irodalmi szöveg tartalmát összefoglalni**,
- tudjon irodalmi szöveghez előzményt, folytatást, illetve más befejezést alkotni,
- **jelölje megfelelően a mondatkezdést és a mondatzárást, használja megfelelően a vesszőt felsorolásakor, a *hogy*, a *mert*, *aki*, *ami*, *de* kötőszavak előtt**,
- **jelölje megfelelően a *j* és *ly* betűt, a hosszú és rövid magán- és mássalhangzókat a gyakran használt szavak zömében**,
- **használja helyesen a nagy kezdőbetűt személynevekben, állatnevekben, az ismert földrajzi és intézménynevekben, az irodalmi alkotások címében**,
- **írja kis kezdőbetűvel a népek és ünnepek nevét**,
- **tudjon keltezést írni, írja helyesen a tőszámneveket kétezerig, valamint a betűkkel írt sorszámneveket**,
- **írja egybe az igekötőt az igével, ha az megelőzi az igét**,
- **megfelelően jelölje a teljes hasonulás egyszerűbb eseteit (egyjegyű mássalhangzó + *-val*, *-vel*; *-vá*, *-vé*).**

NYELVI ÉS EGYÉB ISMERETEK

A tanuló:

- **különböztesse meg a tájszólást és a köznyelvet**,
- **ismerje a magyar nyelv szerepét és státuszát az anyaországban és Szlovéniában**,
- **ismerje fel és különböztesse meg a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, a személyes, a kérdő és a mutató névmások), az egyszerű mondat fajtáit a beszélő szándéka szerint, az egyszerű mondat részeit (igei állítmány, alany, tárgy, idő- és helyhatározó, minőségjelző), különböztesse meg az összetett mondatot az egyszerűtől, állapítsa meg a tárgyi, okhatározói és minőségjelzői mellékmondatok fajtáját, a kapcsolatos és ellentétes mellérendelést**,
- **tudjon összetett szavakat alkotni, szavakat képezni**,

- ismerje a **regény**, az **elbeszélés**, az elbeszélő költemény és az óda **műfaját**, ismerje néhány műfaji jellemzőjüket,
- tájékozódjon a legfontosabb magyar írók és költők és alkotásaik körében (szerző, mű címe, téma),
- tudja használni a helyesírási szótárt.

5 MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása

5.1.1 Első és második nevelési-oktatási szakasz

Az általános iskola első szakaszában szabad légkört biztosítunk a magyar nyelv tanulásához. Alkalmat adunk a tanulók spontán megnyilvánulásaira, szorgalmazzuk a játékos jellegű munkaformákat, különösen a felfedezési tanulást, javasoljuk a projektmunkát, a kooperatív tanulást és az integrált tanítást, amelyek alkalmazásával a legkülönbözőbb készségek, képességek, kompetenciák kialakulása veszi kezdetét. Igyekezünk olyan módszereket alkalmazni, amelyek elősegítik a különböző tanulási stratégiák kialakulását. A tantárgy meglehetősen magas óraszámra ezt lehetővé is teszi.

A szabad, spontán légkör azonban nem jelenti a pedagógiai tevékenység tudatosságának a csökkenését, netán feladását. Gondoskodunk kell arról, hogy az egyes nyelvi funkciók arányosan fejlődjenek. Ügyeljünk arra, hogy az ún. közlő funkció mellett megfelelő hangsúlyt kapjon a kapcsolatteremtő és -fenntartó, valamint a kifejező és a poétikai funkció is.

Az első osztályban az előkészítő szakaszban a tanulók beszédének és beszédértésének, az íráshoz és olvasáshoz szükséges grafomotorikus és egyéb készségeinek a fejlesztése az elsődleges feladat; a betű- és hangtanítás az egyéni képességek figyelembevételével és megfelelő tempóban történjen.

Az írás-előkészítés folyamatában fontos szerepe van a térbeli tájékozódás, a testen és az írólapon való tájékozódás fejlesztésének, a mozgási, valamint grafomotorikus gyakorlatoknak, hiszen a tanulók begyakorolják a laza kézmozgást, tudatosítják a testmozgást és a grafikai műveleteket. Megtanulják helyesen használni a különböző íróeszközöket, ügyelnek a helyes test- és kéztartásra. A szöveg meghallgatása után különböző mozgásokkal interpretálják a szöveg ritmusát.

Az írás és olvasás világába a tanulók spontán módon is beléphetnek: megismerik a mindennapi használatban előforduló tárgyakon lévő feliratokat, leírják és elolvassák saját és iskolatársuk nevét, az osztályban lévő tárgyak nevét stb. Ezeket a szavakat tanítói segítséggel olvasgatják, rendezgetik stb. Tudatosul bennük a szavak hosszúsága, amit különböző módon bizonyítanak (kockákkal, vonalakkal...). Felismerik a szavakat, az első és az utolsó hangot / betűt stb.

A hangtanításnak mindig meg kell előznie a betűtanítást. Az írás előkészítése során olyan alapelemek birtokába juttatjuk a gyerekeket, melyek segítik a sikeres írástanulást. Játékos vonalvezetési, betűelem-vázolási gyakorlatokkal fejlesztjük a térbeli tájékozódást, a biztos és helyes ceruzafogást, ceruzanyomást, az összerendezett írásmozgást, ezzel is könnyítve a szép írás kialakulását.

A második osztályban befejeződik a szisztematikus írás- és olvasástanítás (a tanulók elsajátítják a nyomtatott és írott nagy- és kisbetűket). Tantervünk nem írja elő az írás- és olvasástanítás módszerét, a használatban levő tankönyv azt úgyis szabályozza. A globális olvasástanítás elemeit (szó és írásképe összekapcsolása) inkább csak az első osztályban tartjuk elfogadottnak.

Tekintettel arra, hogy tanulók különböző készségekkel rendelkeznek, a szisztematikus írástanítás különbözően hosszú ideig tarthat. A már írni és olvasni tudó tanulók és a jobb képességű tanulók számára az írástanítást individualizáljuk. A különálló betűk írását ne gyakoroltassuk túl hosszú ideig, inkább igyekezzünk minél előbb áttérni szavak írására, hogy a tanulók lehetőleg hamar megtapasztalják az írás valóságos értelmét, hasznos funkcióját.

A harmadik osztályban a legfőbb hangsúly az írás és olvasástechnika automatizálásán van, de emellett a tanulók elsajátítják a helyesejtés és a helyesírás alapjait is. Az olvasás automatizálása során különböző olvasási technikákat alkalmazunk (pl. staféta, kórus, javító stb.). Ha a tanulóknak nem lesznek gondjaik az írás és olvasás műveletével, jobb szövegértőkké és –alkotókká válnak.

A tanulók gyakran *másolnak* írott és nyomtatott szövegről. Az írásforma elsajátítása ugyanis utánzáson alapszik. A lehető legkorábban célszerű a tollbamondást és az emlékezetből írást is alkalmazni. A tollbamondásokat hallási és látási megfigyeltetéssel készítjük elő. Először csak igen rövid szavakat, majd néhány szavas mondatot figyeltetünk meg, és próbálunk leírni. Emlékezetből elsősorban tárgyak, személyek nevét íratjuk, majd később cselekvést és tulajdonságot jelentő szavakat kapcsolunk hozzájuk.

A tanulók sikeres nyelvi szocializációja végett fontos, hogy az olvasás és az írás világába lépés mellett folyamatosan végezzenek egyéb tevékenységeket is. Ilyen a tanítóval, az iskolatársakkal és más beszédpartnerekkel való gyakori beszélgetés, párbeszéd. A beszéd az olvasáshoz is természetes módon csatlakozik: a tanulók megfogalmazzák az olvasott szövegek témáját, kigyűjtik a legfontosabb adatokat, megfogalmazzák véleményüket. Életkoruknak, tapasztalataiknak, szükségleteiknek megfelelően médiák révén is ismerkednek nem művészi és művészi szövegekkel, majd fokozatosan

maguk is alkotnak ilyeneket, s közben gazdagodik szókincsük, fejlődnek helyesejtési, helyesírási szövegalkotási képességeik és készségeik.

Az irodalmi nevelés az általános iskola első szakaszában elsődlegesen nem a tanulói olvasáson alapszik, hanem a tanítói bemutatáson, mesélésen, olvasáson. A tanulók ezen kívül más médiákról is meghallgatnak irodalmi szövegeket, rádiójátékokat, megtekintenek bábjátékokat, gyermekelőadásokat, rajz- és gyermekfilmeket. Ebben a szakaszban nagyon fontos a pedagógus példamutató beszéde és előadói képessége, aki ennek hiánya esetében minél gyakrabban éljen a különböző hanghordozók és a számítógép nyújtotta lehetőségekkel.

Amíg a tanulók nem automatizálták olyan mértékig az olvasást, hogy figyelmüket az olvasottak tartalmára összpontosíthassák, a pedagógus éljen a szakaszos és az interaktív olvasás adta lehetőségekkel. A tanulók csak akkor kezdenek önállóan hosszabb irodalmi szövegeket olvasni, amikor már jól elsajátították az olvasást. Jó, ha az első olvasásra kerülő szövegeket már szinte könyv nélkül tudják. Ezért az olvasást megelőző időszakban célszerű minél több mesét és verset tárgyalni. Az irodalmi nevelés legfőbb célja, hogy a tanulókat esztétikai élményhez juttassa, érzelmeiket, világlátásukat, emberi magatartásukat gazdagítsa, olvasás iránti igényüket felkeltse.

Az irodalommal való ismerkedésben nagyon fontos szerepe van a bevezető motivációnak, az érdeklődéskeltésnek, hiszen így a tanulóknak érzelmeiket vagy asszociációkat mozgathatunk meg. A motivációt vagy ráhangolást nem csak nyelvi eszközök segítségével, hanem mozgással, zenével, képzőművészeti kifejezéssel is végezhetjük. A sikeres motiváció nagyban fokozza az irodalmi élményt, ösztönzi az alkotókészséget is.

A szövegfeldolgozás javasolt eljárásai:

1. A szöveg meghallgatása/ olvasása előtt:

- a) hangulati felkészülés –motiváció, ráhangolás (lehet a szöveghez kapcsolódó vers, ének, találós kérdés, kép segítségével)
- b) tartalmi felkészülés –érdeklődéskeltés, kapcsolás meglevő ismeretekhez (lehet szómagyarázat is)
- c) olvasástechnikai előkészítés (a nehéz szavak, új kifejezések kiemelése, szótagoló olvasása)

2. A tanulók a szöveg meghallgatása/ olvasása közben:

- a) figyelmüket a beszélőre és a hallott vagy írott szövegre összpontosítják,
- b) betartják a megbeszélte szabályokat (pl.: nem játszanak, beszélgetnek, zajongnak, stb.),

3. A szöveg meghallgatása/ olvasása után:

- a) feladatokat oldanak meg, amelyekkel bizonyítják a szövegértést,
- b) kifejtik és indokolják a szöveggel kapcsolatos véleményüket.

Az irodalmi nevelés fő célja az olvasás iránti igény felkeltése. Aki azonban nem tanul meg olvasni, az nem szeret olvasni. Ezért az olvasási készséget és az olvasási kedvet állandóan fejleszteni kell. A tanár ügyeljen arra, hogy mindennap olvasson egy keveset a gyerekeknek, és a szülőket is erre szoktassa. A tanteremben rendezzen be olvasósarkot, ahol a könyvek mellett gyermeklapok és kapjanak helyet, és ezeket rendszeresen vonja be a tantermi munkába. Saját olvasmányélményeit ossza meg a tanulókkal, hogy megszokják a könyvről való beszélgetést, véleménycserét. Az olvasási kedvet a tanár egyéb, nem kötelező tevékenységekkel is fokozhatja, pl. olvasási verseny szervezésével, különböző jeles napokra, évfordulókra készített műsorral, plakáttal stb.

A tanterv kiemelten foglalkozik a szóbeli nyelvhasználat fejlesztésével. A beszéd és a beszéd megértése azért is fontos, mert a megfelelő nyelvi szint hiányában problematikus lehet az olvasás és az írás megtanulása. A szóbeli nyelvhasználat fejlesztése két területre irányul: a beszédművelésre és a beszédfejlesztésre.

A beszédművelés a nyelv akusztikus oldalának, azaz a nyelv jelszerű eszközi használatának ápolása. Foglalkozunk a helyes kiejtéssel, a beszédfonetikai eszközök használatával, megerősítésével, továbbfejlesztésével, a beszédhallás fejlesztésével, a beszédstílus szépítésével a gondolatok és érzések kifejezésének, illetőleg mások szóbeli megnyilatkozásainak megértése érdekében.

A beszédfejlesztés a beszédműveléssel egy időben történik. Feladata a nyelvi eszközök (szavak, alkalmi és állandósult szókapcsolatok, kifejezések) gazdagítása, a mondatalkotás pontosítása, az összefüggő beszéd szerkezetének és stílusjegyeinek gondozása. A tanterv hangsúlyozza a tartalmas és folyamatos közlés jelentőségét. Kiemeli azonban a társalgás, a párbeszéd fontosságát is. Lényeges, hogy a tanulók a kommunikálás mindkét szerepét (feladó – címzett) elsajátítsák, és biztonsággal kapcsolódjanak be a vitákba, kérdéseik segítségével mélyítsék, esetleg tereljék új irányba a közlés és a beszélgetés fonalát.

A második szakasz elején az irodalmi nevelésben még mindig a tanári bemutatáson, mesélésen, olvasáson legyen a hangsúly. A tanulók ezen kívül más médiákról is meghallgatnak irodalmi szövegeket, rádiójátékokat, megtekintenek bábjátékokat, gyermekelőadásokat, rajz- és gyermekfilmeket. A pedagógus példamutató beszéde és előadói képessége ebben a szakaszban is rendkívül fontos, és ennek hiányában minél gyakrabban éljen a különböző hanghordozók és a számítógép nyújtotta lehetőségekkel. Fokozatosan azonban egyre gyakrabban olvassanak hangosan – előzetes felkészülés után – a tanulók is. Az irodalmi nevelés legfőbb célja, hogy a tanulókat esztétikai élményhez juttassa, érzelmeiket, világlátásukat, emberi magatartásukat gazdagítsa, olvasás iránti igényüket felkeltse, illetve fenntartsa.

Az általános iskola második szakaszában a tanulók fokozatosan egyre több nyelvi és irodalmi ismeretet is szereznek. Az anyanyelvi és irodalmi nevelés középpontjában a kommunikáció, illetve a szöveg áll. A hallott szövegek mellett az olvasás elsajátításával egyre gyakrabban foglalkoznak írott szövegekkel. A tanulók életkoruknak, képességeiknek, tapasztalataiknak és érdeklődésüknek megfelelő irodalmi és nem irodalmi szövegeket hallgatnak meg, olvasnak, azokról beszélgetnek. Fokozatosan egyre önállóbban maguk is alkotnak hasonlókat.

A tanulók az iskolába lépéstől kezdve ismerkedjenek a tanítást segítő **korszerű technológiákkal**. Ezek sokkal színesebbé tehetik a tanulást: a tanulók meséket, verseket hallgatnak/néznek meg, különböző feladatokat oldanak meg, gyermekeknek készült honlapokat látogatnak meg, majd fokozatosan saját internetes tanteremben „dolgozhatnak”.

5.1.2 Harmadik nevelési-oktatási szakasz

A hatodik osztálytól, de főképp a harmadik szakaszban hangsúlyosabbá válik az ismeretszerzés. A nem irodalmi szövegekkel való foglalkozás szorosan kapcsolódik a tanulók előismereteihez, a társadalmi és természeti környezetben szerzett tapasztalataikhoz, a többi tantárgyból tanultakhoz. A középpontban mindig az aktív tanulói tevékenység álljon: gyűjtőmunka, problémamegoldás, egyéni vélemények ütköztetése és egyeztetése, indoklás, szituációteremtés, szerepjátszás stb. Ezt lehet frontális formában is végezni, de megfelelőbb a pár- és csoportmunka. Fontos, hogy a beszélgetés, az interakció többnyire ne a tanulók és a tanár között folyjék elsősorban, hanem a tanulótársak között. Mindezzel automatikusan fejlődik szövegelemző és -alkotó képességük. Hallgatáskor/olvasáskor fejlődik koncentrációs képességük, figyelmük, amikor megindokolják véleményüket, fejlődik bíráló képességük, logikus gondolkodásuk és beszédképességük. Amikor beszélnek/írnak, tudatos szövegalkotó tevékenységet folytatnak, amelynek során figyelembe kell venniük az üzeneten

túlmenően a címzettet is. Minthogy a szövegértés és a szövegalkotás a nyelvi képességektől is függ, a tanulók önállóan fejlesztik nyelvtani, helyesírási, közlési lehetőségeiket. Így kiküszöbölik a leggyakrabban előforduló nyelvtani-nyelvhelyességi, helyesírási, helyesejtési és stílusbeli hibákat.

A nem irodalmi szövegek tárgyalása során mind a négy kommunikációs képességet (hallgatás, olvasás, beszéd, írás) fejlesztjük. A tanulók jártasságot szereznek a nem irodalmi szövegek szó- és írásbeli alkotásában is. A szó- és írásbeli szövegalkotás során tudatosítják, hogy a szövegalkotás tervszerű és tudatos folyamat, amelynek során több mindent figyelembe kell venniük: ismerni kell a témát, a nyelv lehetőségeit, a címzettet; hallgatáskor, olvasáskor pedig megszokják, hogy a szöveget gondosan és kritikusan kell követni, s a róla alkotott véleményt alaposan megindokolni.

Az olvasott szövegek feldolgozásakor meghatározzák a szöveg célját, jellemzőit, szerkezetét, mondatainak funkcióját, fajtáit, szavainak jelentését, stílusértékét, megfelelő nyelvtani kategóriákba sorolják azokat. A tanulók tehát nem az absztrakt nyelvi rendszert sajátítják el, hanem a funkcionáló, a kommunikációban élő nyelvegységeit, jellemzőit, kommunikatív szerepét állapítják meg, rögzítik, a szövegben szereplő jelenségek megfigyelése alapján fejlesztik nyelvismeretüket, beleértve a nyelvhelyesség, a helyesírást, a beszédművelés és a stilisztikai helyesség tudnivalóit is.

A tanulók a nyelv lényegéről, a nyelvi szintekről, a magyar nyelv státuszáról, a nyelv területi, társadalmi és kommunikatív változatairól a magyar nyelv történetéről is szereznek ismereteket.

A nem irodalmi szövegek feldolgozásának lehetséges módja:

- a megtárgyalandó szöveg műfajának, témájának bejelentése;
- a tanulók megbeszélik a szöveg műfajával, témájával kapcsolatos előismereteiket, elvárásaikat;
- bizonyos szavak, kifejezések magyarázata, ha a tanár úgy ítéli meg, hogy ez szükséges;
- a szöveg meghallgatása, illetve olvasása (lehet egyszeri vagy kétszeri is);
- a szöveg elemzése megadott szempontok, illetve feladatok segítségével;
- a szöveg elemzését követi hasonló jellegű szövegek közös vagy egyéni megalkotása szóban vagy írásban.

Az irodalmi nevelés középpontjában a művészi szöveg áll. Minden más (pl. szerzői életrajz, a történelmi körülmények számbavétele, irodalomelméleti alapismeretek, mitológiai vonatkozások stb.) csak a tanuló látókörének szélesítésére és az elemzési jártasság erősítésére szolgál.

A művészi szövegek kiválasztásában az irodalmi érték és a tanulók olvasási, szövegértési és -elemzési készségei számítanak szempontnak. Mivel kizárólag kánonirodalommal nehéz olvasóvá nevelni a tanulókat, időnként szórakoztató jellegű irodalmat (kortárs ifjúsági regények) is vigyünk be az órákra.

A tanterv nem határozza meg címszerűen a feldolgozandó műveket, hiszen azok kiválasztását nagyban befolyásolja az érvényes tankönyvcsalád, és ily módon teret enged a tanári szabadságnak is. Meghatározza viszont az általános műveltség körébe tartozó magyar irodalmi műveket, ügyelve a műfaji és tartalmi változatosságra. Mivel világirodalmi alkotásokkal szlovénóránál is találkozunk, itt a középpontban mindig a magyar irodalom alkotásai állnak. A klasszikus irodalom mellett helyet kapott a kortárs, ezen belül a muravidéki magyar irodalom is. Tantervünkben mindhárom műnem képviselteti magát, túlsúlyban van az epika (kb. 50%), azt a líra követi. A dráma az alsóbb osztályokban dramatizálás formájában jelenik meg, tudatos tanítása csak az utolsó szakaszban jelenik meg.

A tevékenység során mindig keressük, kerestetjük a hasonlóságokat és a különbségeket (pl. a műfajok között, a verses és a prózai művek között, az ifjúsági és a nem ifjúsági művek között, a szépirodalmi és a szórakoztató alkotások között, az egyes szereplők vagy a különböző alkotók között stb.).

A harmadik szakaszban részben kronologikus irodalomtanítás folyik, irodalomelméleti és -történeti ismeretszerzéssel. A tanulók házi olvasmányként mindhárom osztályban három-három könyvet olvasnak el. Ebből kettő kötelező (egy kánon és egy szórakoztatóbb jellegű), a harmadik pedig választható a megadott listáról. Fontos, hogy az otthoni olvasásra a tanár sokféleképpen motiválja a tanulókat, olvasás közben irányítsa őket, élményeikről menet közben is beszámoltassa őket.

A tanár a lehető leggyakrabban és legváltozatosabban éljen az **IKT** nyújtotta lehetőségekkel is, hiszen ennek a tanulói korosztálynak életkori sajátossága a technológiák iránt érdeklődés. Ezek használata azonban sose legyen öncélú tevékenység, hanem értelemszerűen épüljön be a tanítás/tanulás folyamatába.

5.2 Differenciálás és egyénre szabott tanulás

A tantárgy keretében a tanulók képességeit, készségeit figyelembe véve a tervezés, a szervezés és kivitelezés, valamint az ellenőrzés és értékelés terén érvényesítjük a differenciálást. Ez belső, flexibilis és részleges külső differenciálás formájában valósul meg. Külön odafigyelünk a specifikus csoportokra és egyénekre; a nevelő-oktató munka alapját a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által elfogadott következő konceptusok, irányelvek és utasítások jelentik:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,²
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,³
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁴
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁵

5.3 Tantárgyközi kapcsolatok

A magyar nyelv a kétnyelvű általános iskolában nemcsak tantárgy, hanem tanítási nyelv is. Így a tanulók más tantárgyak tanulásakor is fejlesztik magyar nyelvi tudásukat mind szóban, mind írásban. Nagyobb hangsúlyt kap ez az ún. nemzetiségi programot is megvalósító tantárgyak esetében, hiszen azoknál nemcsak ismeretszerzés és képességfejlesztés céljával használják ezt a nyelvet, hanem ezen a nyelven magyar vonatkozású tananyagokat dolgoznak fel.

Az első szakaszban a tantárgy keretében fontos szerepe van a készségtárgyakkal (zenei nevelés, képzőművészeti nevelés, testnevelés) való korrelációnak, illetve integrációnak, hiszen a kisiskolások zenével, mozgással, rajzban is kifejezhetik gondolataikat, érzéseiket, egyben a tanulók zenei nevelésnél szókincsüket is bővítik, gyakorolják a kiejtést, a helyes hangsúlyt és hanglejtést.

---

² Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

³ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁴ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁵ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

A tanulók tanórán kívüli tevékenységeiben (színházlátogatás, tevékenységi napok, ünnepélyek, rendezvények, projektnapok) is megvalósul a tantárgyköziség. A második, de még inkább a harmadik szakaszban ismeretterjesztő szövegek olvasásával is megvalósul a tantárgyközi kapcsolat pl. történelemmel, földrajzzal, biológiával, képzőművészeti neveléssel, zenei neveléssel stb. A szlovén nyelvvel is gyakran megvalósulhat a tantárgyköziség, hiszen a tanulók a két tantárgynál részben ugyanazokkal a világirodalmi alkotásokkal ismerkednek, mindkét tantárgynál azonos szövegtípusokat alkotnak, stb. Így a két anyanyelvtanár együttműködve, közös tervezéssel támogathatja és segítheti egymás munkáját, ezzel biztosítva a tanulók eredményesebb fejlesztését. A két nyelv közötti hasonlóságokat és különbségeket tudatosítva is nagyobb sikerre számíthatunk mindkét tantárgynál, ezért ezeket szükséges is kiemelni. Az idegen nyelvek tanulása kisebb mértékben támogatja a magyar nyelv tanulását, de az ott elsajátított tanulási technikák és stratégiák itt is alkalmazhatók.

5.3.1 Kereszttantervi témák

1. Énkép, önismeret

Az iskola és főképp az anyanyelvet oktató pedagógus köteles – különösképpen a gyerekek iskolába lépésekor – olyan légkört biztosítani, amelyben a tanulók biztonságban, elfogadottnak és sikeresnek érzik magukat. Az első szakaszban oktató tanító szeretettel viszonyuljon tanulóihoz, de ne legyen tolaodó és személyeskedő. A kisiskolásokat segítse abban, hogy felismerjék belső értékeiket, hogy a feladatokat kihívásnak tekintsék, a hibákat ne kudarcként éljék meg, és váljanak egyre önállóbbá.

A tanulók leginkább közös tevékenységben való részvétellel sajátíthatják el azokat a magatartási szabályokat és szokásokat, amelyek hozzásegítenek a környezetükhöz való pozitív viszonyulás kialakításához. A magyartanár számára lehetőség és egyben kötelesség a tanulók reális önismeretének továbbfejlesztése, a felelős magatartás alakítása.

A tanuló lelki egészségét nagyban befolyásolja, hogyan alakulnak a kortársakkal való kapcsolata, milyen a közösségben elfoglalt pozíciója, vannak-e barátai, tud-e barátságot fenntartani. Ehhez néha az anyanyelvtanár közvetett segítségével is szükség van, aki megfelelő szervezéssel és beszélgetésekkel az osztályközösségben segítheti az elfogadást, az együttműködési készséget, a kölcsönös segítségnyújtást.

2. Hon- és népismeret

A magyarórák keretében a tanulók nemcsak nyelvi és irodalmi ismereteket szereznek, hanem ismerkednek a magyar történelemmel, honismerettel, művelődési élettel stb. A magyaróra a kétnyelvű iskolában a tanulók identitástudata erősítésének legfontosabb színtere. Fontos, hogy a tanulóiban erősítsük anyanyelvükhöz és a magyarsághoz való egészséges ragaszkodást. Ezt az első és második szakaszban nemcsak ilyen témájú szövegek megismerésével, hanem közös énekléssel és más tevékenységekkel is megvalósíthatjuk. Már kisiskolás korban tudatosítani kell a tanulóiban, hogy természetes dolog, hogy egy országban az államalkotó nép mellett más nemzetiségek és népcsoportok is élnek, és ez nemcsak szűkebb hazánkra érvényes. Ezzel meg kell alapozni a nyitottságot, a más népek és nemzetiségek kulturális értékeivel való ismerkedést, valamint azok elfogadását és tiszteletét. Nemzetiségi létünkéből kifolyólag fontos, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, kulturális és természeti értékeiről.

3. Európai azonosságtudat

A tanulókat a különböző kultúrák, különböző nemzetiségek elfogadására, a másság tiszteletére neveljük. Személyes tapasztalatok felhasználásával, a nemzetközi együttműködésről szerzett információkkal gazdagítjuk tudásukat. Ösztönözzük őket az önálló vélemény megfogalmazására társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről.

5.4 A tudás ellenőrzése és értékelése

Az első szakaszban rendkívül fontos, hogy a pedagógus minden tanuló esetében folyamatosan pontos, a tanulók erős és gyenge pontjait feltáró visszajelzéseket adjon a tanulóknak és szüleik, valamint a többi kolléga felé. Ebben a szakaszban elsősorban a szóbeli haladást és az olvasási készséget értékeljük, de fokozatosan az írásbelit is. Értékelésünk akkor felel meg küldetésének, ha fenntartja és továbbfejleszti a kisiskolások kezdeti tanulási motiváltságát, segíti őket az esetleges lemaradások pótlásában.

A szóbeli tanári értékelés legyen nyilvános és indokolt. Idővel a tanulókat arra kell ösztönözni, hogy egymást és önmagukat is (pl. felolvasáskor, versmondáskor, olvasmányok tartalmával kapcsolatos szóbeli beszámolók, dramatikus játékok) értékeljék. Itt a pedagógus feladata, hogy rászoktassa őket az előítélet és részrehajlás nélküli objektív ítéletre.

Az osztályozás kötelező módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei (pl. hangos olvasás, dramatizálásban való részvétel).

A szóveges értékelés során megfogalmazzuk, hogyan halad, fejlődik a tanuló a tantervben megfogalmazott célok és követelmények teljesítésében.

A második szakaszban is fontos alapelv, hogy a tanulók szinte minden szóbeli és írásbeli produktumát néhány szóban vagy mondatban értékeljük. Mivel a tanulók olvasási képességének fejlesztése még mindig nagyon fontos, úgy azt továbbra is értékeljük. Az értékelés pontos, lényegre törő és előremutató legyen. Többnyire csak annyit íratassunk a tanulókkal, amennyit értékelni, javítani és javíttatni tudunk. Minél több alkalommal végeztessünk a tanulókkal önellenőrzést is.

Írásbeli szövegalkotáskor lehetőleg mindig adjunk néhány mondatos szóveges értékelést. A számszerű értékelés ugyanis nagyon gyakran nem ad megfogható információt és segítséget a tanuló és a szülő számára.

Az értékelés folyamatába vonjuk be a többi tanulót is. Ilyenkor adjuk meg a megfigyelési szempontokat, a kritériumokat. Az irodalmi nevelésnél a számonkérés történhet szóban és írásban, de a hangsúly a szóbeliségen legyen.

Az osztályozás kötelező módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, munkái (pl. plakátok), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei. A tanár a tanuló tudását a tantervben megfogalmazott célok és követelmények teljesítése értelmében osztályozza.

A harmadik szakaszban a tanulók a képességfejlesztés mellett egyre több ismeretet szereznek, de nemcsak azokat értékeljük, hanem a készségeket is. Az ismereteket mindig funkcionális használatban mérjük és értékeljük. Ügyelni kell arra is, hogy a szóbeli feleletek ne szoruljanak háttérbe.

Az osztályozás kötelező módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, munkái (pl. plakátok, PowerPoint-prezentáció), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei. A tanár a tanuló tudását a tantervben megfogalmazott célok és követelmények teljesítése értelmében osztályozza.

5.5 Házi feladatok

Rendkívül fontos a gyermekeket már az iskolába lépéstől rendszeres házi munkára szoktatni, és ezáltal tudatosítani az óvoda és az iskola közötti különbségeket. Az első osztályban a tanítás/tanulás verbális tevékenységeken alapul, ami látszólag kevésbé komoly és rendszeres munkának tűnhet, ezért a pedagógus nagyon is céltudatosan – az iskolai munkával összhangban – jelöljön ki rendszeresen házi feladatot, azt kérje is számon, és ami még fontosabb, építse is be a tanítás kontextusába. A tanár mindig ügyeljen arra, hogy a házi feladatok ne legyenek egyhangúak, legyenek mennyiségben elvégezhetőek, nehézségben megfelelőek (néha legyen kihívás), továbbá arra, hogy rendszeresen ellenőrizze és építse be őket a tanítás kontextusába.